

FORKLARING AV DEN HELLIGE MESSE

PASTOR DR. TEOL. J. VAN DER BURG

Den Hellige Messe er den nye er den nye Pakts hovedgudstjeneste, som ble innstiftet av Jesus selv aftenen før Hans lidelse. Til forståelsen av den Hellige Messe må vi vite at Nattverden ikke bare er et måltid, men også en offerhandling. Jesus forener sitt legeme og blod med de to adskilte skikkelser av brød og vin, ikke bare for å seg som næring til oss, men også for å fullbyrde på alteret en sakramental blodsutgydelse til minne om Hans død på korset.

Den Hellige Messe er derfor noe uendelig mer enn et alminnelig bønnemøte. Den er selve korsofferet, som den på en hemmelighetsfull måte gjør nærværende blant oss. Med hvilken ærefrykt, tillit og beredvillighet skal vi da ikke ta del i de hellige mysterier?

Gjennom messeofret oppfyller vi på den verdigste måte vår plikt til å tilbe Gud og å takke Ham for Hans velgjerninger. Det er også det mest virksomme middel til å nedbe Guds nåde og barmhjertighet over oss selv og andre, både levende og døde.

Den Katolske Messeliturgi er den dag i dag vesentlig den samme som i oldkirken. Den består foruten av en innledende del(fra trinnbønnen til og med trosbekjennelsen) av tre deler, nemlig:

1. Offertorium (frembæring av brød og vin).
2. Konsekrasjon (forvandling av brød og vin til Jesu legeme og blod).
3. Kommunion (offer måltid).

Vi lar her først følge en forklaring av Messens Liturgi, til bruk både ved Høymessen(= Messen med sang av presten og menigheten) og ved Dialogmessen(= den resiterte Messe med fellesbønn).

Deretter vil vi forklare den Katolske lære om Messeofferet og om Alterets Sakrament i alminnelighet(Kristi virkelige nærvær; brødet og vinens forvandling til Kristi legeme og blod; Nattverdens offerkarakter; Kommunionen, som ved hver av skikkelsene meddeler oss den hele Kristus).

Det tilføyes et par avsnitt om seremoniens betydning og om bruken av det Latinske språk i Liturgien.

MESSENS LITURGI

(Når presten kommer inn, reiser menigheten seg)

VELSIGNELSE MED VIEVANN.

FØR Høymessen om søndagene signer presten de tilstedeværende med vievann for å nedbe fra Gud det rene sinnelag vi må ha når vi overværer de hellige mysterier.

Knælende foran alteret istemmer presten følgende bønn(fra Davids 50[51] salme; i påsketiden en annen bønn, fra Esekial 47): (menigheten står ved velsignelsen):

Asperges me, Domine, hyssopo,
Et mundabor; lavabis me, et super
nivem de albor.

Miserere mei, Deus, secundum
magnam misericordiam tuam

Gloria Patri et Filio et Spiritu Sancto
Sicut erat in principio, et nunc et semper
Et in sæcula sæculorum. Amen.

Asperges me etc. blir gjentatt

Stenk meg, Herre, med isop 1),
så jeg blir ren; tvett meg, så jeg

blir hvitere enn sne.
Vær meg nådig, Gud, etter
din store miskunn.

Ære være Faderen, sønnen og den Hellige Ånd,
som det var i opphavet, så nu og alltid
Og i all evighet , Amen.

Stenk meg osv.

1). En velluktende urt som (blandet i vann) ble brukt til jødernes rituelle bestenkninger. For oss er det et symbol på Jesu blod, som all velsignelse kommer fra.

Presten: Ostende nobis, Domine,
Misericordiam Tuam.

Vis oss Herre, din miskunn.

Menigheten: Et salutare Tuum da nobis.

Og gi oss din frelse.

Pr. Domine, exaudi orationem meam.

Herre, hør min bønn.

Mh. Et clamor meus ad te veniat.

Og la mitt rop komme til deg.

Pr. Dominus vobiscum.

Herren være med dere.

Mh. Et cum spiritu tuo.

Og med din ånd.

Pr. Oremus: Exaudi nos, Domine sancte,
Pater omnipotens, æterne Deus, et mittere
digneris sanctum angelum tuum de cælis,
qui custodiat, foveat, protegat, visitet atque
omnes habitantes in hoc habitaculo. alle som er i dette hus.
Dominum nostrum, Amen. Herre, Amen.

La oss be: Bønnhør oss, hellige Herre,
allmektige Fader, evige Gud, og verdiges å
sende din hellige engel fra himmelen, så han
må vokte , verne, verge, gjeste og forsvare defendat
Ved Kristus, vår Per Christum,

Trinnbønnen.
(Menigheten kneler).

Stående foran altertrinnene ber presten skiftevis med messetjeneren(ministrant el. Korgutt)
Den såkalte trinnbønn for å forberede seg til den Hellige Handling. I høymessen synger koret imens
inngangssalmen. I dialogmessen ber presten trinnbønnen skiftevis med menigheten. Derfor gjengis den
fullstendige tekst nedenfor.

Den første del av trinnbønnen består av Davids 42.[43.] salme. Ved en uttrykker vi vår glede over å

kunne komme til det hellige berg(Kalvariet, offeralteret), hvor vi får styrke mot de farer som truer vår sjel i en verden full av fordervelse og bedrag. Vi ber at Gud vil sende ut sitt lys så vi bedre må forstå messeofrets store nåde.

Presten. In nomine Patris et Filii et Spiritus I Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds Sancti,
Amen. Introibo ad altare Dei. navn, Amen. Jeg vil gå frem for Guds alter.

Mh. Ad Deum, qui lætificat juventutem meam For Gud min glede fra min ungdom av.

Pr. Judica me, Deus, et discerne causam Døm meg, Gud, og før min sak mot det meam de
gente non sancta, ab homine iniquo vanhellige folk, frels meg fra det urettferd- et doloso erue me.
ige og svikefulle menneske.

Mh. Quia tu es, Deus, fortitudo mea. Quare For du, Gud, er min styrke. Hvorfor har du me
repulisti , et quare tristis incedo , dum støtt meg bort? Og hvorfor skal jeg gå affligit me
inimicus? Sorgfull når fienden trenger på meg?

Pr. Emitte lucem tuam et veritatem tuam: Send ut ditt lys og din sannhet, så de kan ipsa me
deduxerunt, et adduxerunt in montem lede meg og føre meg til ditt hellige berg
Sanctum tuum, et in tabernacula tua. og til dine boliger.

Mh. Et introibo ad altare Dei; ad Deum, qui Og jeg vil gå frem for Guds alter, for Gud, lætificat
juventutem meam. Min glede fra min ungdom av.

Pr. Confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus: Jeg vil prise deg på harpe, Gud, min Gud. Quare
tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Hvorfor sørger du min sjel, og uroer meg?

Mh. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebur Håp på Gud, for jeg skal ennu prise Ham:
Illi: Salutare vultus mei, et Deus meus. Mitt åsyns frelse og min Gud.

Pr. Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto. Ære være Faderen og Sønnen og den
Hellige Ånd.

Mh. Sicut erat in principio, et nunc, et semper Som det var i opphavet, så nu og alltid og
Et in sæcula sæculorum, Amen. I all evighet, Amen.

Pr. introibo ad altare Dei. Jeg vil gå frem for Guds alter.

Mh. Ad Deum, qui lætificat juventutem meam. For Gud, min glede fra min ungdom av.

Pr. Adjutorium nostrum in nomine Domini Vår hjelp er i Herrens navn.

M. Qui fecit cælum et terram. Som har skapt himmel og jord.

Som annen del av trinnbønnen følger syndesbekjennelsen (Confiteor), som presten og deretter

messetjeneren ber dypt bøyde. Det er på menighetens vegne messetjeneren gjør denne bekjennelse, og derfor bør alle samtidig oppvekte en riktig anger over sine synder, så de på en verdig måte kan utøve sitt hellige kall som medofrende.

I Confiteor bekjenner vi våre synder ikke bare for Gud, men for hele det himmelske hoff. Ved å krenke Gud krenker man jo også alle som elsker Ham. Derfor er det glede i himmelen over en synder som omvender seg (Luk. 15,7). De hellige er våre dommere (I Kor. 6,2), men de taler til beste for dem som anklager seg selv.

Pr. Confiteor Dei omnipotenti, beatæ Mariæ Jeg bekjenner for Gud den Allmektige, den semper virgini, beato Michaeli Archangelo Hl. Maria, alltid jomfru, den hl. Erkeengel beato Joanni Baptistæ, sanctis apostolis Petro Mikael, den hellige Johannes Døperen, de hl. Et Paulo, omnibus sanctis et tibi Pater: quia apostler Peter og Paulus, alle hellige og for peccavi nimis cogitatione, verbo et opere: deg, Fader, at jeg har syndet meget i tanker, Mea Culpa, Mea Culpa, Mea Maxima culpa. ord og gjerninger: ved min skyld, ved min Ideo precor Beatam Mariam semper Virginem skyld, ved min store skyld. Derfor ber jeg beatum Michaellem archangelum, beatum den Hl. Maria, alltid Jomfru, den Hl. Erke-Joannem Baptistam, sanctos apostolos Petrum engel Mikael, den hl. Johannes Døperen, de et Paulum, omnes Sanctos, et te Pater, orare hl. Apostler Peter og Paulus, alle hellige og pro me ad Dominum Deum nostrum. Amen Deg , Fader, be for meg til Herren vår Gud.

Messetj. Misereatur tui omnipotens Deus, et Dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam evigæ liv,

Den Allmektige Gud miskunne seg over deg tilgi deg dine synder og føre deg til det æternam,

Pr. Amen .

Amen.

Mt. Confiteor , etc

Jeg bekjenner, etc

Pr. Misereatur vestri omnipotens Deus, et peccatis vestris, perducatur vos ad det evigæ liv.

Den Allmektige Gud miskunne seg over dimissis dere, tilgi dere deres synder og føre dere til vitam æterneam.

Mt. Amen.

Amen.

Pr. Indulgentiam absolutionem et remissionem peccatorum nostrorum, tribuat nobis omnipotens Et misericors Dominus.

Tilgivelse, avløsning og forlatelse for våre synder gi oss den Allmektige og barmhjertige Herre

Mt. Amen

Amen.

Pr. Deus tu conversus vivificabis nos.

Gud, vend deg atter til oss å gi oss nytt liv.

Mt. Et plebs tua lætabitur in te.

Og ditt folk skal glede seg i deg.

Pr. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.

Herre vis oss din miskunn.

Mt. Et salutare tuum da nobis.

Og gi oss din frelse.

Pr. Domine, exaudi orationem meam.

Herre, hør min bønn.

Mt. Et clamor meus ad te veniat.

Og la mitt rop komme til deg.

Pr. Dominus vobiscum.

Herren være med dere.

Mt. Et cum spiritu tuo.

Og med din ånd.

INTROITUS (INNGANGSSALME).

Presten stiger opp til alteret, kysser det og går til side, hvor han leser inngangssalmen. Den er forskjellig fra gang til gang, og består som regel av et par bibelvers med etterfølgende lovprisning:

Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, sicut erat in Ære være Fadreren, Sønnen og den principio et
nunc et semper et in sæcula Hellige Ånd, som det var i opphavet, så nu sæculorum, Amen.
og alltid og i all evighet, Amen.

KYRIE

Midt foran alteret følger så et kort litani(på gresk) rettet til hver enkelt av de tre guddommelige personer. I høymessen synges Kyrie skiftevis av koret og menigheten. I dialogmessen ber menigheten det skiftevis med presten.

Kyrie Eleison(Herre Miskunn deg).

Kyrie Eleison

Kyrie Eleison

Christe Eleison(Kristus miskunn deg).

Christe Eleison

Christe Eleison

Kyrie Eleison(Herre miskunn deg).

Kyrie Eleison

Kyrie Eleison

GLORIA

(Bortfaller i advents- og fastetiden, menigheten står).

Denne hymne er en utvidelse av englenes lovsang i Bethlehem. Ved Jesu komme på alteret blir jo også våre kirker til et Bethleem. I Høymessen synger Gloria skiftevis av kor/menighet. Dialogmesser, sammen med presten.

Pr. Gloria in excelsis Deo.

Ære være Gud I det høye

Kor. Et in terra pax hominibus, bone voluntatis

Og fred på jorden for mennesker av god vilje

Mh. Laudamus te

Vi lover deg

Kor. Benedicimus te.

Vi priser deg.

Mh. Adoramus te.

Vi tilber deg

Kor. Glorificamus te.

Vi forherliger deg.

Mh. Gratias agimus tibi propter magnam

Vi takker deg for din store herlighets skyld.

Gloriam tuam.

Kor. Domine Deus, rex cælestis, Deus Pater Omnipotens.	Herre Gud, himmelske konge, Gud allmektige Fader.
Mh. Domine Fili unigenite Jesu Christe.	Herre du enbårne Sønn, Jesus Kristus.
Kor. Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.	Herre Gud, Guds Lam, Faderens Sønn.
Mh. Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.	Du som tar bort verdens synder, miskunn Deg over oss.
Kor. Qui tollis peccata mundi, suscipe depre- nostram. bønn.	Du som tar bort verdens synder, hør vår cationem
Mh. Qui sedes ad dexteram Patris, miserere deg over oss.	Du som sitter ved faderens høre hånd, miskunn nobis.
Kor. Quoniam tu solus sanctus.	For du alene er Hellig.
Mh. Tu solus Dominus.	Du alene er Herren.
Kor. Tu solus Altissimus, Jesu Christe.	Du alene er den høyeste Jesus Kristus.
Mh. Cum sancto Spirito, in Gloria Dei Patris, Amen.	Med den hellige Ånd, i Gud Faderens herlighet Amen.

DOMINUS VOBISCUM.

(Menigheten kneler, presten kysser alteret og vender seg til menigheten.

Pr. Dominus Vobiscum (Herren være med dere).

Mh. Et cum spiritu tuo (Og med din ånd).

Meningen med denne gjensidige hilsen, som i Messens videre forløp ofte blir gjentatt, er å vedlikeholde kontakten mellom presten og de troende. Den er en påminnelse om at den Hl. Messe ikke bare er prestens, men hele menighetens offerhandling, som alle må ta aktivt del i. Derfor må alle enstemmig og kraftig svare prestens hilsen. Dette gjelder også alle de andre liturgiske svar.

KIRKEBØNN.

Presten går hen til messeboken og ber kirkebønnen(som er forskjellige for hver Messe). Den slutter som regel med følgende ord:

Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium Ved vår Herre Jesus Kristus, din Sønn som tuum,
qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus lever og hersker med deg i den Hellige sancti Deus per
omnia sæcula sæculorum, Ånds enhet, Gud fra evighet til evighet, Mh. Amen.
Amen.

EPISTEL

Menigheten sitter. Presten fortsetter med epistelen(brev), et bibelsk lesestykke, som oftest er hentet fra apostlenes brev.

Mh. (etter epistelen i dialogmessen): Deo Gratias(Gud være takk).

På søndagene leses epistelen (og evangeliet) senere på landets språk fra prekestolen.

GRADUALE(MELLOMSANG).

Mellom evangeliet og epistelen leses (og synges i høymessen av koret) noen salmevers, ofte med tilknytning til dagens høytid.

Messeboken bæres til den andre side av alteret, mens presten dypt bøyd foran korset forbereder seg til forkynnelsen av evangeliet.

EVANGELIUM

(Menigheten står).

Pr. Dominus vobiscum (Herren være med dere).

Mh. Et cum spiritu tuo(og med din ånd).

Pr. Sequentia sancti evangelii secundum N.N.(det hl. Evangelium etter N.N.(evangelisten).

Ved de siste ord tegner man et kors på panne, munn og bryst for å be om nåde til å forstå, bekjenne og ta til hjertet de evangeliske sannheter.

Mh. Gloria Tibi , Domine(Ære være deg, Herre).

Etter evangeliet kysser presten ærbødig den hellige tekst.

Mh. (Etter evangeliet i dialogmessen) Laus tibi , Christe. (Pris være deg, Kristus).

På søndager følger nu preken, og i tilslutning til den bes i Høymessen:

CREDO

Bare på søndager og enkelte festdager, menigheten står

Vi svarer på Guds ord med den gamle kristne trosbekjennelsen fra kirkemøtet i Nike(325) og Konstantinopel(381).

I Høymessen synges Credo skiftevis av kor/menighet. I Dialogmessen ber menigheten den sammen med presten.

Pr. Credo in unum Deum

Jeg tror på en Gud.

Kor. Patrem omnipotentem, factorem cæli et visibilium omnium et invisibilium.

Den allmektige Fader, himmelens og terræ,
Jordens, alle synlige og usynlige tings
Skaper.

Mh. Et in unum Dominum, Jesum Christum
Filium Dei, unigenitum.

Og p på en Herre, Jesus Kristus
Guds enbårne Sønn.

Kor. Et ex Patre natum ante omnia sæcula.

Som er født av Faderen fra evighet.

Mh. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum
Deo vero.

Gud av Gud, lys av lys, sann Gud av verum de
den sanne Gud.

Kor. Genitum non factum, consubstantialem
quem omnia facta sunt.

født, ikke skap av samme vesen som Patri; per
Faderen; ved Ham er blitt skapt.

Mh. Qui propter nos homines et propter
salutem descendit de cælis.

for oss mennesker og for vår frelses nostram
skyld er Han steget ned fra himmelen.

UNDER DET FØLGENDE VERS KNELER ALLE FOR I BEUNDRENDE TAKKNEMLIGHET Å
TILBE DEN MENNESKEVORDNE GUD .

Kor.ET incarnatus est, de Spiritu Sancto ex Maria
et homo factus est.

Og Han har tatt på seg kjød ved den Hl. Virgine
Ånd av Jomfru Maria og er blitt menneske.

(REIS OPP).

Mh. Crucifixus etiam pro nobis sub: Pontio
passus et sepultus est.

Han er også blitt korsfestet for oss, pint Pilato
under Pontius Pilatus og gravlagt.

Kor. Et resurrexit tertia die, secundum scripturas. Og stod opp den tredje dag etter skriften

Mh. Et ascendit in cælum: sedet ad dexteream Og Han er fart opp til himmelen og Patris.
sitter ved Faderens høre hand.

Kor. Et iterum venturus est cum gloria judicare Og Han skal atter komme igjen med vivos et
mortuos: cujus regni non erit finis. herlighet for å dømme de levende og døde.
På Hans rike skal det ikke være ende.

Mh. Et in Spiritum Sanctum, Dominum et Og på den Hl. Ånd, Herren og levende-
vivificantem: qui ex Patre Filioque procedit. gjøreren, som går ut fra Faderen og Sønnen.

Kor. Qui cum Patre et Filio simul adoratur, som sammen med Faderen og Sønnen tilbes et
conglorificatur; qui locutus est per profetas. og forherliges; som har talt ved profetene.

Mh. Et unam Sanctam Catholicam et apostol- Og på den ene, Hl. Katolske og apostolske icam
Ecclesiam. Kirke.

Kor. Confiteor unum baptisma in Jeg bekjenner en dåp til syndenes forlatelse.
Remissionem peccatorum.

Mh. Et expecto resurrectionem mortuorum. Og jeg venter de dødes oppstandelse og livet Et vitam
venturi sæculi, Amen. I den kommende evighet, Amen

MESSENS FØRSTE HOVEDDEL, OFFERTORIUM(frembæring av brød og vin).Sitt).

For å gjøre sitt offer også til vårt offer vil Jesus at brødet og vinen, som i konsekrasjonen blir forvandlet til Hans legeme og blod, skal være en gave fra oss. Det er i offertoriet vi byr Gud denne gave.

For å oppfordre de troende til andektig deltagelse innleder presten den Hl. Handling med sin vanlige hilsen:

Pr. Dominus vobiscum (Herren være med dere).

Mh. Et cum spiritu tuo. (og med din ånd).

Pr. Oremus (La oss be).

Deretter følger :

OFFERTORIUMVERS.

Det er egentlig bare et refreng(som regel et bibelvers) fra en salme som opprinnelig ble sunget under folkets offergang1). I Høymessen blir offertoriumverset sunget av koret.

1). I oldtiden brakte de troende selv frem til alteret brød og vin, sammen med andre gaver, som dels ble brukt til den Hl. Offerhandling og dels til andre kirkelige formål. Denne skikk er senere(fra det 11. årh.) blitt erstattet med den kirkekollekt som nu om søndagene finner sted under offertoriet, og som må betraktes som en virkelig gudstjenestlig handling, en medvirken til Jesu offer. Ved denne kirkekollekt er det mulig å opprette menigheter og gudshus, så det daglige eukaristiske offer kan bli frembåret.

OFFRINGSBØNNENE

Presten tar av silkeduken, som dekker kalken og disken med hostien(alterbrødet). Så foretar han

ofringen av hostien, idet han holder den løftet foran seg og samtidig sier (stille) følgende bønn(som de troende kan be hver for seg):

Ta imot Hellige Fader, allmektige, evige Gud, dette lytefrie offer, som jeg, din uverdige tjener, bærer frem for deg, min sanne og levende Gud, for mine utallige synder, feil og forsømmelser, og for alle som er her tilstede, men også for alle troende kristne, levende og døde, så dette offer må bli for meg og for dem til frelse og evig liv. Amen.

Presten legger hostien på alteret, hvor han først med disken tegner et kors, for å symbolisere hvorledes Jesus ble utstrakt på korset.

Deretter øser han litt vin og vann i kalken, og ofrer den under følgende bønn:

Vi ofrer deg, Herre, frelsens kalk, og påkaller din miskunn, så den med vellukt må stige opp for din guddommelige majestets åsyn til frelse for oss og hele verden. Amen.

Noe som vi imidlertid særlig må tenke på, er at vi samtidig også må ofre oss selv. På en vakker måte symboliseres dette ved de vanndråper som presten blander i vinen(noe som i liturgien betyr så vel foreningen mellom Jesu guddommelige og menneskelige natur som Hans mystiske forening med de troende).

Vår feiring av de Hl. Messe behager Gud (dvs. gir oss del i Jesu offer) i den grad vi vil ofre oss selv med Kristus. Derfor ber vi:

Med en ydmyk ånd og et angerfullt hjerte ber vi deg, Herre, ta imot oss og la dette offer i dag fullbyrdes slik for ditt åsyn at det tekkes deg, vår Herre og Gud.

HÅNDTVETT.

Presten tvette sine hender, som snart skal berøre Jesu Hellige Legeme. Det er samtidig symbol på den hjertes renhet vi alle må overvære de hellige mysterier med. Vi oppvekker lengsel etter denne renhet ved den ledsagende bønn(fra Davids 25[26].salme):

Jeg vil tvette mine hender mellom de uskyldige og gå frem for ditt alter, Herre, for å høre din lovprisning og for å forkynne alle dine undergjerninger. Herre, jeg elsker prakten i ditt hus og stedet hvor din herlighet bor.

ORATE FRATRES

Før den viktigste del av Messen begynner, vender presten ennu en gang seg til menigheten og minner dem om at de ved sin bønn må være medofrende.

Pr. Orate fratres: ut meum ac vestrum sacrificium Be brødre, at mitt og deres offer må tekkes
acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem. Gud, den allmektige Fader.

Mh. (i dialogmessen): Suscipiat Dominus sacri-	Herren ta imot offeret av dine hender til
manibus tuis ad laudem et gloriam	lov og pris for sitt navn, og til gagn for oss
Nominis sui, ad utilitatem quoque nostram,	og hele sin Hellige Kirke.
Totiusque Ecclesia suæ sanctæ.	

SECRETA

Offertoriet blir avsluttet ved en stille bønn (forskjellig fra hver Messe) for å be om at ofret må tjene

til vår helliggjøring.

Pr. (avslutter secreta). Per omnia sæcula sæculorum(fra evighet til evighet).

Mh. Amen.

(Menigheten reiser seg)

MESSENS ANNEN HOVEDDEL KRISTI OFFER (KONSEKRASJON).

PREFASJON

PR. DOMINUS VOBISCUM	HERREN VÆRE MED DERE
Mh. Et cum spiritu tuo	Og med din ånd.
Pr. Sursum corda	Løft deres hjerter.
Mh. Habemus ad Dominum	Vi har løftet dem til Herren.
Pr. Gratias agamus Domino Deo nostro	La oss takke Herren vår Gud.
Mh. Dignum et justum est.	Det er verdig og rett.

Deretter følger en høytidelig takkebønn, som er forskjellig etter kirkeårets høytider. (juletiden, fastetiden, påsketiden, osv.). Den som er gjengitt her, er den mest brukte på søndagene.

Å takke Gud er vår viktigste plikt og det mest gagnlige middel til å få nye nådegaver. Derfor må messeofret først og fremst være en Eukaristia, takksigelse. Også Jesus selv holdt i nattverdsalen en takkebønn som fortale (prefasjon) før forvandlingen.

Pr. Vere dignum et justum est, æquum et I sannhet, det er verdig og rett, riktig og gagnlig salutare, nos tibi semper et ubique gratias at vi alltid og overalt takker deg, hellige
Agere : Domine sancte, Pater omnipotens Herre, allmechtige Fader, evige Gud. Du som med æterne
Deus. Qui cum unigenito Filio tuo din enbårne Sønn og den Hellige Ånd
Et Spiritu Sancto, unus es Deus , unus es er en Gud og en Herre , ikke i en persons enhet, Dominus: non in unius singularitate personæ, men i det ene vesens treenighet. For det vi etter sed in unius Trinitate substantiæ. Quod enim din åpenbaring tror om din herlighet, det tror de tua gloria, revelante te, credimus, hoc de vi også om din Sønn, det samme tror vi om Filio tuo, hoc de Spiritu Sancto, sine differentia den Hl. Ånd uten forskjell eller ulikhet; så
Discretionis sentimus. Ut in confessione veræ, vi i bekjennelsen av den sanne og evige gud-
Sempiternæque Deitatis, et in personis proprietas, dom tilber særegenheten i personene, en-
Et in essentia unitas, et in majestate adoretur heten i vesen og likheten i majesteten. Den
Æqualitas. Quam laudant Angeli atque Arch- lovprises av englene og erkeenglene, angeli ,
Cherubim quoque ac Seraphim: qui non kjerubene og serafene, som ikke holder cessant clamare
quotidie, una voce dicentes: opp med daglig å rope med en røst:

Følgende synges i Høymessen skiftevis av koret og Mh. I Dialogmessen ber Mh. med presten.

Kor. Sannctus,

Hellig

Mh. Sanctus, sanctus Dominus, Deus Sabaoth.
sunt cæli et terra gloria tua.

Hellig, hellig er Herren, hærskaernes Gud. Pleni
Himmel og jord er fulle av din herlighet.

Hosanna in excelsis.

Hosanna I det høye.

Kor. Benedictus, qui venit in nomine Domini.

Velsignet være Ham som kommer i
Herrens navn.

Mh. Hosanna in excelsis.

Hosanna I det høye.

Ved sanctus gir messetjeneren tre ganger et tegn med alterklokken for å gjøre de troende oppmerksom på at det hellige øyeblikk nærmer seg da vår Frelser vil stige ned på alteret.

CANON(menigheten kneler)

Canon(rettesnor eller fastsatt norm) utgjør den uforanderlige sentrale del av messeliturgien, som allerede i oldtiden hadde sin nåværende form.

Presten ber canonbønnene i stillhet. De troende kan be dem hver for seg. De er her gjengitt i forkortet form.

BØNN FOR KIRKEN

Vi ber deg, mildeste fader, ved Jesus Kristus, din Sønn, vår Herre, at du i nåde vil ta imot dette hellige offer, som vi bærer frem først og fremst for din Hellige Katolske Kirke, at du nådig vil bevare den i fred og enhet, verne og styre den over hele jorden, sammen med din tjener, vår Pave N. Og vår biskop N. Og alle rettroende tjenere i den Katolske og Apostoliske tro.

BØNN FOR VÅRE EGNE OG HVERANDRES ANLIGGENDER.

Kom i hu, Herre, dine tjenere og tjenerinner N. N. og alle tilstedeværende, som vi ofrer for, eller som selv bærer frem dette offer for seg selv og alle sine, for sine sjelers frelse og velferd.

MINNET OM DE HELLIGE.

Delaktige i de helliges samfunn ærer vi minnet først og fremst om den hederkronede, alltid rene Jomfru Maria, mor til vår Gud og Herre Jesus Kristus, men også om dine salige apostler og martyrer, og alle dine helgener. Forunn ved deres fortjenester og forbønner at vi i alt må erfare din hjelp og ditt vern.

Med hendene utstrakt over kalken og hostien(for likesom å legge sine og folkets synder på offerlammet, Kristus) ber presten ennå en gang at Gud nådig må ta imot dette offer , som han og hele menigheten frembærer.

KONSEKRASJON(forvandling).

Presten tar hostien i sine hender, ser opp mot himmelen, bøyer seg over alteret og uttaler på Jesu vegne ordene: Dette er mitt legeme. På en dypsindig måte er konsekrasjonsordene innflettet i beretningen om innstiftelsen av Alterets Sakrament, slik at de etter ordlyden blir lagt i Jesu munn i nattverdsalen. Jesu allmakt gjør i samme øyeblikk ordene sanne.

Presten gjør et knefall for Frelseren, løfter den hellige hostie til tilbedelse for de troende , og kneler på nytt. Messetjeneren ringer tre ganger med alterklokken. Det anbefales å bøye hodet hver gang presten kneler. Når han oppløfter den hellige hostie, se da hen til den og si: Min Herre og min Gud.

Deretter tar presten kalken i sine hender, uttaler innstiftelsesordene over den, kneler ned og løfter Jesu hellige blod , som vi tilbedende ser opp til.

FORTSETTELSE AV CANONBØNNENE

MINNET OM JESU FRELSESVERK.

I overensstemmelse med Jesu befaling, Gjør dette til minne om meg, er den første bønn etter konsekrasjonen en takknemlig overveielse av Hans lidelse, men samtidig også av Hans oppstandelse og himmelfart. Nattverden, som inneholder den levende Kristus i himmelen, er jo ikke bare en forkynnelse av Hans korsdød, men også av Hans oppstandelse og himmelfart.

Herre, vi frembærer dette hellige offer for din opphøyde majestet, idet vi dine tjenere og hele ditt hellige folk minnes Kristi, din Sønn, vår Herres, salige lidelse, men også Hans oppstandelse fra de døde og Hans herlige himmelfart.

BØNN FOR DEM SOM SKAL GÅ TIL HERRENS BORD.

Allmektige Gud, vi ber deg ydmykt at alle vi som ved delaktighet i dette alter tar imot din Sønn, høyhellige legeme og blod, må bli fylt med all himmelsk velsignelse og nåde.

BØNN FOR DE AVDØDE. 1)

Kom i hu Herre, dine tjenere og tjenerinner N: N., som vi særlig vil be for, som er gått i forveien for oss med troens innsegl og sover fredens søvn. Dem, Herre, og alle som hviler i Kristus, gi du, vi ber deg, vederkvegelsens, lysets og fredens bolig.

Bønn For Vår Egen Frelse Så Vi Engang Kan Få Del I De Helliges Samfunn.

Gi også, oss syndere, dine tjenere, som håper på din mangfoldige miskunn, noen del og samfunn med dine hellige, ikke for våre fortjenesters skyld, men ved din tilgivelse.

1). Likesom allerede jødene før Kristi tid frambar syndofre for de avdøde (II Mak. 12,43), har det fra apostlenes tid av vært skikk å minnes de avdøde ved messeofret. Om denne gamle tradisjon har vi mange vitnesbyrd hos oldkirkens forfattere (Tertullian, Kyprian, Kyrillus av Jerusalem, Johannes Krysostomus, Augustin, osv.). Bønnen for de avdøde inneholdes faktisk i alle de gamle liturgier (både den romerske og alle orientalske).

CANONS AVSLUTNING.

Mens presten tegner flere kors med den hellige hostie og så løfter Jesu hellige legeme og blod foran seg, sier han følgende lovprisning:

Ved Ham og med Ham og i Ham tilkommer deg, Gud, allmektige Fader, i den Hellige Ånds enhet, all ære og herlighet (høyt) ”per omnia sæcula sæculorum (fra evighet til evighet).
Mh. Amen.

Ved dette amen gir de troende som medofrende sin tilslutning til hele Canon og offerhandlingen. Menigheten reiser seg.

MESSENS TREDJE HOVEDDEL, KOMMUNION (OFFERMÅLTID)

HERRENS BØNN

Ved bønnen Fader Vår forbereder vi oss til den hellige kommunion. 1).

Pr. Oremus. Præceptis salutaribus moniti, Oppmuntret ved hellbringende formaninger og et divina

institutione formati audemus dicere: undervist ved guddommelig belæring, våger vi
Å si.

(I dialogmessen ber menigheten Pater noster sammen med presten).

Pater noster, qui es in cælis, sanctificatur Fader vår, du som er i himmelen, helliget vorde nomen
tuum, adveniat regnum tuum, fiat ditt navn, komme ditt rike, skje din vilje som i voluntas tua sicut
in cælo et in terra. Panem himmelen så og på jorden. Gi oss i dag vårt nostrum quotidianum da nobis
hodie, et daglige brød og forlat oss vår skyld som og vi dimitte nobis debita nostra, sicut et nos
forlater våre skyldnere. Og led oss ikke inn i dimittimus debitoribus nostris, et ne nos fristelse.
Inducas in tentationem.

Mh. (I Høymessen) Sed libera nos a malo. Men frels oss fra det onde.

Pr. Amen

(menigheten kneler).

1). Hvert ord i Herrens bønn kan tjene som forberedelse til den hellige kommunion.

Fader. For å vise at Han er vår far, lar Gud oss sitte ved sitt bord og gir han oss sin sønn.

Vår. Den Hl. Kommunion skal også særlig minne oss om at vi er brødre.

Du som er i himmelen. Tanken på himmelen må gi oss lengsel etter brødet fra himmelen, som skal
styrke oss på vår vei til faderhuste.

Helliget vorde ditt navn. Den Hl. Nattverd er det rene spiseoffer, som Guds navn skulle bli stort ved
blant folkene.(Mal. 1,11).

Komme ditt rike. Vi ber at Jesus i kraft av den Hl. Kommunion mer og mer må herske i oss.

Skje din vilje som i himmelen så og på jorden. Vår lengsel etter den Hl. Kommunion må forenes
med hunger etter å gjøre Guds vilje. Vi må motta offerlammet Kristus for å få del i Hans offersinn.

Gi oss i dag vårt daglige brød. Vi må ha lengsel etter å motta den Hl. kommunion ofte, ja om mulig
hver dag. Med det daglige brød kan Jesus ikke bare ha ment det naturlige brød, for i så tilfelle ville han
ikke ha satt bønnen om brød foran bønnen om syndforlatelse.

Forlat oss vår skyld som og vi forlater våre skyldnere. Hat mot våre medmennesker er en hindring
for en fruktbar kommunion.

Og led oss ikke inn i fristelse, men fri oss fra det onde. Den Hl. Kommunion vil gi oss seier over
fristelsene og verne oss mot det onde. Men meget avhenger av vår tro på den Hl. Kommunions
nådekraft.

BØNN OM FRED.

I anledning av de siste ord Frels oss fra det onde, fortsetter presten med å be om befrielse fra det
særlige onde, nemlig strid og ufred, som er skyld i så meget synd og til hinder for en fruktbar
kommunion.

Frels oss Herre vi ber deg fra alt ondt, og på forbønn av den salige og hederkronede, alltid rene
Jomfru Maria, Guds mor, og alle helgener, og oss nådig fred i våre dager, så vi med hjelp av din
miskunn alltid må være fri for synd og trygget mot all trengsel. Ved Ham, vår Herre Jesus Kristus, din
Sønn, som lever og hersker med deg i den Hellige Ånds enhet, Gud

Pr. (Høyt) Per omnia sæcula sæculorum (fra evighet t il evighet)

Mh. Amen.

Ved slutten av forrige bønn brytes den hellige hostie i tre deler, og vi minnes hvorledes Jesus ble

knust for våre missgjerninger for at vi skulle ha fred(Es. 53,5).
For å formane de troende til fred og forsonlighet tilføyer
Pr. pax Domine sitt semper vobiscum (Herrens fred være alltid med dere).
Mh. Et cum spiritu tuo (Og med din ånd).

Presten legger en del av den Hl. Hostie i kalken(et symbol på Jesu oppstandelse, som gjennom den Hl. Kommunion er et pant på vårt evige liv).

AGNUS DEI.

Bøyd foran alteret henvender presten seg til det guddommelige Offerlam med en gjentatt bønn om miskunn og igjen en bønn om fred.

I Høymessen synges Agnus Dei skiftevis av koret og menigheten. I Dialogmessen bes det sammen med presten.

Kor. Agnus Dei	Guds Lam.
Mh. Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.	som tar bort verdens synder Miskunn deg over oss.
Kor. Agnus Dei	Guds lam
Mh. Qui tollis peccata mundi	som tar bort verdens synder,
Miserere nobis.	Miskunn deg over oss.
Kor. Agnus Dei	Guds Lam
Mh. Qui tollis peccata mundi,	som tar bort verdens synder.
Dona nobis pacem.	Gi oss din fred.

SISTE BØNNER FØR DEN HELLIGE KOMMUNION. (Bes i stillhet)

Som forberedelsen til den Hl. Kommunion følger ennu en bønn om fred og enhet blant de troende.

Herre Jesus Kristus, du som sa til dine apostler: Fred etterlater jeg dere, min fred gir jeg dere, se ikke på mine synder, men på din Kirkes tro, og verdiges etter din vilje å gi fred og enhet.

I to følgende bønner ber vi om at den Hl. Kommunion må bevare oss i Guds nåde og må bli til vern og legedom også for vårt legeme.

Herre Jesus Kristus, som ved din død har gitt verden livet, frels meg ved dette ditt høyhellige legeme og blod fra alle mine synder og fra alt ondt; gi at jeg alltid følger dine bud, og tillat ikke at jeg noensinne skilles fra deg.

Herre Jesus Kristus, la nytingen av ditt legeme, som jeg uverdige våger å ta imot, ikke bli til dom og fortapelse, men la det etter din miskunn tjene meg til vern for sjel og legeme og til legedom.

PRESTENS KOMMUNION.

Presten gjør et knefall og tar den Hl. Hostie i sin hånd. Men før han kommuniserer, bekjenner han sin uverdighet ved tre ganger å si(hver gang med et lett slag for brystet): Herre, jeg er ikke verdig at du går innunder mitt tak, men si bare et ord så blir min sjel frisk.

Deretter meddeler han seg den Hl. Kommunion, først den Hl. Hostie og så Kalken.

MENIGHETENS KOMMUNION.

Messetjeneren (i dialogmessen, menigheten) ber syndsbekjennelsen:

Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ Jeg bekjenner for Gud den allmektige, den Hl. Semper Virgini, beato Michaeli Archangelo Maria, alltid jomfru, den Hl. Erkeengel Mikael, beato Joanni Baptistæ, sanctis Apostolis den Hl. Johannes Døperen, de Hl. Apostler Peter Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et tibi og Paulus, alle Hellige og for deg, Fader, at jeg Pater: quia peccavi nimis cogitatione, verbo har syndet meget i tanker, ord og gjerninger: ved et opere: mea culpa, mea culpa, mea maxima min skyld, ved min skyld, ved min store skyld.

Culpa.

Ideo precor beatam Mariam semper Virginem Derfor ber jeg den Hl. Maria, alltid Jomfru, den beatum Michaellem Archangelum, beatum Hl. Erkeengel Mikael, den Hl. Johannes Joannem Batistam, sanctos Apostolos Petrum døperen, de Hl. Apostler, Peter og Paulus, alle et Paulum, omnes Sanctos, et te Pater, orare hellige og deg, Fader, be for meg til Herren vår pro me ad Dominum nostrum. Gud.

Deretter henvender presten seg til altergjestene.

Pr. Misereatur vestri omnipotens Deus, et Den allmektige Gud miskunne seg over dere, dimissis peccatis vestris, perducatur vos ad tilgi dere deres synder og føre dere til det evige vitam æternam. liv.

Mh. (i dialogmessen): Amen. Amen

Pr. indulgentiam, absolutionem et remiss- Tilgivelse, avløsning og forlatelse for deres ionem
peccatorum vestrorum tribuat vobis synder gi dere den allmektige og barmhjertige
Omnipotens et misericors Dominus Herre.

Mh. (I dialogmessen), Amen. Amen.

Pr. (Idet han viser den Hl. Hostie): Ecce Se Guds Lam, se Ham som tar bort verdens Agnus Dei,
ecce qui tollit peccata mundi. Synder.

Sammen med presten sier så altergjestene tre ganger(i alle messer):

Domine, non sum dignus ut inntres sub tectum Herre, jeg er ikke verdig til at du går under sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea. mitt tak, men si bare et ord , så blir min sjel frisk.

Idet presten gir det Hl. Sakrament til hver enkelt sier han:

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat Vår Herres Jesu Kristi legeme bevare din sjel animam
tuam in vitam æternam. Amen. til det evige liv. Amen.

De som ikke går til herrens bord, bør i det minste på en åndelig måte forene seg med sin Frelser ved

å oppvekke en inderlig lengsel etter den Hl. Kommunion.

KOMMUNIONSVÆRSET

Etter den Hl. Kommunion renser presten kalken med litt vin og vann. Så går han til messeboken, som messetjeneren imens har båret til den annen side av alteret, og leser communionverset, (en del av en opprinnelig lengre salme), forskjellig fra hver messe.

I høymessen synges dette av koret under utdelingen av den Hl. Kommunion.

SLUTNINGSBØNN

Vendt tilbake til midten av alteret sier presten:

Pr. Dominus vobiscum Herren være med dere.

Mh. Et cum spiritu tuo. Og med din ånd.

Deretter ber han foran messeboken avslutningsbønnen (en bønn om en særlig nådevirkning av den Hl. Kommunion, som regel med en siste hentydning til dagens høytid).

Den pleier å avslutte med følgende ord:

Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium Ved vår Herre Jesus Kristus, din Sønn, som tuum,
qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus lever og styrer med deg i den Hl. Ånds Sancti, Deus per
omnia sæcula sæculorum enhet, Gud fra evighet til evighet.

Mh. Amen

Amen.

ITE MISSA EST (SENDELSE)

Den Hl. Messe er en menighetsgudstjeneste, hvor en ikke kommer og går etter eget forgodtbefinnende. Først når Kirken sier at vi kan gå, forlater vi gudshuset, takknemlige for den nåde vi har fått. Men når Kirken lar oss gå, betyr dette samtidig et oppdrag (en sendelse) til å fortsette vår offertjeneste i det daglige liv.

Pr. (midt foran alteret): Dominus vobiscum Herren være med dere.

Mh. Et cum spiritu tuo. Og med din ånd.

Pr. Ite missa est. Gå, messen er til ende (bokstavelig: gå, det er sendelse).

Mh. Deo gratias. Gud være takk.

VELSIGNELSE.

Bøyd foran alteret forretter presten en kort bønn i stillhet, og lyser deretter velsignelsen over menigheten, idet han gjør korsets tegn over den.

Pr. Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Den allmektige Gud, Faderen og Sønnen og Filius et
Spiritus Sanctus. den Hellige Ånd, velsigne dere.

Mh. (I dialogmessen) Amen.

Amen.

SLUTNINGSEVANGELIUM

På alterets venstre side leser presten til slutt innledningen til Johannesevangeliet (1, 1-14). Den var opprinnelig en del av prestens private takksigelse, men ble senere en offentlig takkebønn, hvis dype

innhold så treffende kan anvendes på Nattverdens mysterium.
(Menigheten reiser seg).

Pr. Dominus vobiscum

Mh. (dialogmessen) Et cum spiritu tuo.

Pr. Initium sancti Evangelii secundum Joannem Innl. til det Hl. Evangelium etter Johannes.

Mh. (I dialogmessen): Gloria tibi Domine Ære være deg , Herre.

Fra først av var Ordet , og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var fra først av hos Gud. Alt er blitt til ved Ham, og uten Ham er ikke noe blitt til av det som er blitt til.

(Kristus er Ordet som har skapt alt, og som derfor også kan virke nattverdens mysterium.)

i Ham var livet, og livet var lyset for menneskene, og lyset skinte i mørket, og mørket forstod det ikke.

(Særlig ved Alterets Sakrament gir Jesus oss del i sitt guddommelige liv og lys).

Det var et menneske, sendt fra Gud, hans navn var Johannes. Han kom til vitnesbyrd, for å vitne om lyset, så alle skulle komme til å tro ved ham. Han var ikke selv lyset, men skulle vitne om lyset. Det var det sanne lys, som opplyser hvert menneske, som kommer til verden. Han var i verden, og verden er blitt til ved Ham, men verden kjente Ham ikke.

(Pga. den store nåde vi har fått i den Hl. Messe, kan vi alle kalles Johannes(dvs. Gud har vist seg nådig). Vi har alle(ved Ite missa est)fått en sendelse til å vitne om lyset i en verden som ikke kjenner Kristus i Hans kjærlighets Sakrament).

Han kom til sitt eget og Hans egne tok ikke imot Ham. Men alle som tok imot Ham, har Han gitt makt til å bli Guds barn, dem som tror på Hans navn, som ikke er født av blod, heller ikke av kjøds vilje, heller ikke av manns vilje, men av Gud.

(den Hl. Kommunion gir oss overnaturlig kraft til å leve som Guds barn. Men idet vi takker for Guds store gave, tenker vi med smerte på de lunkne i menigheten(Jesu egne), hvis plass i Kirken og ved Herrens bord så ofte står tom. Vi ber for dem og vil sone deres likgyldighet ved selv å være mer ivrige).

(Her kneler vi): og ordet ble kjød og tok bolig iblant oss.

(Dette skjer også i den Hl. Messe. Ved konsekrasjonen blir ordet kjød , og i tabernaklet , hvor det Hl. Sakrament blir oppbevart, har Jesus opprettet sin bolig iblant oss).

Og vi har sett Hans herlighet, en herlighet som den Enbårne har fra Faderen, full av nåde og sannhet.

(Dette må vi også kunne si, hver gang vi har overvært den Hl. Messe. Ved andektig deltagelse i de hellige mysterier får vi stadig større del i Jesu fylde av nåde og sannhet).

Mh. (I dialogmessen): Deo gratias. Gud være takk.

BØNNER ETTER DEN HELLIGE MESSE

(FOR DE FORFULGTE KRISTNE).

Etter den stille Messe(Ikke høymessen) ber presten sammen med menigheten noen ekstra bønner for de forfulgte kristne og kirkeforfølgernes omvendelse. Til takk for den Hl. Messe vi har hatt den nåde å overvære, er det passende å tenke noen øyeblikk på de mange kristne i våre dager som ikke i frihet kan dyrke Gud.

Vi ber Gud, vår tilflukt og styrke, i nåde å se til sitt folk, som roper til Ham, og la oss finne barmhjertig og miskunnelig bønnhøring for de bønner vi ber for syndernes (kirkeforfølgernes) omvendelse og for vår Hl. Mor, Kirkens frihet og opphøyelse. Vi ber om dette ved Kristus vår Herre (dvs. for Kristi fortjenesters skyld), mens vi samtidig påkaller de Helliges og særlig Jesu mor, Jomfru Marias forbønn. Ved den vakre antifon "Salve Regina", (hill deg Dronning, fra det 11. årh.) henvender vi oss til henne som Himmeldronningen og den nye Eva. Ved sin sjelerenhet og tro har hun jo medvirket til at den nye Adam(Kristus) tok imot fra henne den nye frukt(sitt legeme= hennes livs frukt, Luk. 1,42), som hun med store smerter måtte se bli festet til det nye tre(korset).

Bibelen ser i kirkeforfølgelsene en fortsettelse av satans kamp mot kvinnen og hennes ætt. Også de troende er hennes ætt. Og draken ble vred på kvinnen og dro av sted for å føre krig mot de andre av hennes ætt, dem som holder Guds bud og har Jesu vitnesbyrd(Åp. 12,17). Hun er barmhjertighetens(dvs. nådens)mor, vårt liv (Eva betyr liv), fordi hun er mor til Kristus, nådens og livets opphav, og fordi hun pga. sin syndfrihet og sin deltagelse i Krisit lidelse har en særlig makt hos Ham som vår forbederinne. Med særlig tanke på de forfulgte kristne ber vi henne med sine barmhjertige øyne å se ned på Evas landflyktige barn i denne tåredal og utlendigheten tid .

Kirkeforfølgelsene blir satt i gang av satan. Derfor tilføyes det også en spesiell påkallelse av erkeengelen Mikael, Guds store stridsmann mot helvetets makter. Bibelen fremstiller ham som Guds folks særlige verneengel i de store trengselstider. Dan. 12,1: På den tid skal Mikael stå frem, den store fyrste som står for ditt folks barn(også Åp. 12,7). Vi ber at han som er høvding for de himmelske hærskarer, med den kraft som Gud har gitt ham, vil styrte i avgrunnen satan og de andre onde ånder, som til sjelens ulykke ferdes omkring i verden.

Som avslutning sies tre ganger : Jesu høyhellige hjerte, miskunn deg over oss. Det er et inntrengende rop om at Jesu kjærlighet må overvinne hatet i verden.

ANGELUSBØNNEN.

ETTER Høymessen, så fremt den slutter ved middagstiden, blir det, likesom hver dag ved middagstiden, ringt til Angelus. Det er en kort bønn til takk for Guds Sønnns menneskevorden og til minne om Guds mor, som etter Skriftens befaling alle slekter skal prise salig for de store ting som den Mektige har gjort mot henne(Luk. 1,48-49).

- Herrens engel brakte Maria det glade budskap. Og hun unfanget ved den Hellige Ånd. Hill deg Maria, full av nåde ,Herren er med deg. Velsignet er du blant kvinnene, og velsignet er ditt livs frukt, Jesus. Hellige Maria , Guds mor, be for oss syndere, nu og i vår dødstime, Amen.

1 Se, jeg er Herrens tjenerinne. Det skje meg etter ditt ord. Hill deg Maria, etc.

- (knel) Og Ordet ble kjød, og bodde blant oss. Hill deg Maria, etc.

Be for oss, Guds hellige mor. At vi må bli verdige til Kristi løfter.

La os be: Vi ber deg Herre, fyll våre hjerter med din nåde, så vi, som ved engelens budskap har erkjent at Kristus, din Sønn, er blitt menneske, ved Hans lidelse og kors må bli ført til oppstandelsens herlighet. Ved Ham, Kristus vår Herre. Amen.

FORKLARING AV DEN KATOLSKE OM MESSEOFFERET OG OM ALTERETS SAKRAMENT I ALMINNELIGHET.

JESU ER VIRKELIG NÆRVÆRENDE I ALTERETS SAKRAMENT.

Dette må man først ha visshet om for å forstå hva messeofferet er. Realpresensen (dvs. Jesu virkelige nærvær i det Hl. Sakrament) er nok et dypt mysterium, men den er en av de trossannheter som er klarest bevitnet av den guddommelige åpenbaring.

1. Jesu virkelige nærvær bevises av Hans uttrykkelige forutsigelse(Joh. 6,27-71).

Lenge før Jesus innstiftet den Hl. Eukaristi (betyr takksigelse, og er oldkirkens vanlige betegnelse for Alterets Sakrament, som jo er det store middel til å takke Gud)., ville Han ved et høytidelig løfte forberede sine disipler på dette mysterium, nettopp fordi det (pga. realpresensen)) er så ufattelig for den menneskelige fornuft.

Det var også for å gjøre troen på Nattverdens hemmelighet lettere at Jesus umiddelbart før sitt løfte gjorde to store under, ett med brød (bespisningsunderet i ørkenen) og ett med sitt legeme(vandringen på sjøen). Det første under er en åpenbaring av Hans skapermakt og et bilde på hvordan Han i den Hl. Kommunion kan meddele seg til mange. Ved vandringen på sjøen ville Han vise at Han kan undra sitt legeme de alminnelige fysiske lover og gjøre det (liksom en ånd) nærværende der hvor vi etter menneskelige begrep ikke skulle vente det.

Den symbolske betydning disse mirakler har med hensyn til Nattverdens Sakrament, forklarer hvorfor Johannes (som ikke pleier å gjenta det som de andre evangelister har fortalt) tok dem med i sitt evangelium. Det er meget mulig at også Johannes' bemerkning "Jesus satte seg med sine disipler, og påsken, jødernes høytid, var nær"(v.4) og Hans gjentatte omtale av den takkebønn Herren holdt(v.11 og 23), hadde til hensikt å føre tankene til det som skjedde i nattverdssalen kort før påskefesten ett år senere. Det er nemlig merkelig at Johannes ikke plasserer sin tidsangivelse ved begynnelsen av sin fortelling, som han ellers pleier å gjøre, men forbinder den med bespisningsunderet.

Da folket lette etter Jesus for igjen å få brød, benyttet Han anledningen til å tale om det eukaristiske himmelbrød. Han begynte med å si at man måtte søke Ham for å få mat som varer ved til evig liv(v. 27), det sanne brød fra himmelen(v. 32), og erklærte at Han selv er dette livets brød(v. 35). Troen på Alterets Sakrament(som et sann brød fra himmelen) forutsetter troen på Jesu himmelsk-guddommelige opprinnelse, og derfor handler den første del av Jesu tale særlig om denne (inntil v. 48). Fra v. 49 går Jesus over til mer uttrykkelig å tale om Nattverdens Sakrament som midlet til å gi seg selv som livets brød. Gradvis skrider Hans tale frem med stadig klarere ord. I v. 50 sier Han at vi må spise Ham (og ikke bare

komme til Ham og tro på Ham, som i v. 35). Deretter erklærer Han i v. 51 at det er Hans kjød Han vil gi oss å spise. Det brød jeg vil gi, er mitt kjød. Jesus taler om brød Han ville gi i fremtiden, altså om noe mer enn en forening med Ham ved troen(som disiplene allerede da hadde adgang til).

Av særlig betydning er det at jødene oppfattet Jesu ord i egentlig betydning. De trettet da med hverandre og sa: Hvorledes kan Han gi oss sitt kjød å spise? Følgen var at endog mange av Jesu disipler etterpå forlot Ham(v. 66). Men til tross for dette tok Han ikke sine ord tilbake, men bekreftet dem tvert om på det mest ettertrykkelige. Med de høytidelige stadfestelsesord Sannelig, sannelig, som innledning, betoner Han om og om igjen at Hans kjød og blod må spises og drikkes(v. 53-58). Han taler nå ikke bare om sitt kjød, men også om sitt blod for å gjøre det klart at Han mener sin virkelige menneskelige natur. Av samme grunn bruker Han betegnelsen Menneskesønnens kjød(v. 53, dvs. det kjød Han som menneske har). Uttrykkelig avviser Han den symbolske tolkning ved å si at Hans kjød og blod er virkelig mat og virkelig drikke(v.55). Fra v. 54 bruker Han endog ordet trogein(= å tygge) istedenfor phagein(= det vanlige ord for å spise) for enda sterkere å uttrykke at Han mener en virkelig spisning (med munnen). Hvorfor ville Jesus, som kom til verden for å vitne om sannheten, ha talt slik, dersom meningen var bare at man skulle tro på Ham eller Nattverden ikke var annet enn et symbol? Jesus pleide alltid å forklare sine ord for sine disipler, når de misforstod Ham(Matt. 16,6 flg.).

Når Jesus i v. 63 sier: Det er ånden som gjør levende, kjødet gagnar intet, vil Han bare avvise den kannibalske oppfatning at Hans kjød skulle spises som en alminnelig kjøttrett til næring for legemet. Nattverdets levendegjørende kraft finnes ikke i kjødet som sådant. Jesus gir oss sitt virkelige legeme å spise, men med det formål å gi oss derved del i sin ånd(guddom). De ord Jesus hadde sagt, er ånd og liv, dvs. de handler om noe av en overnaturlig orden, et sakrament til å styrke det åndelige liv. For å fjerne enhver grov materialistisk forestilling om Nattverdsmåltidet henviser Han i v. 62 til sin himmelfart. Kommunionen forener oss med Jesu forherligede legeme i himmelen, og har derfor ingen ting å gjøre med kannibalisme.

Disiplene forstod fremdeles Jesus slik at Hans kjød og blod virkelig skulle spises og drikkes. Det var etter dette at mange av Hans disipler trakk seg tilbake og ikke lenger gikk omkring med Ham(v.66).

2. Jesu virkelige nærvær bevises av innstiftelsesordene. Innstiftelsen av Alterets Sakrament fant sted ved den siste Nattverd. Ved et guddommelig tegn anviste Jesus selv stedet (Luk. 22,10). På alle slags måter forberedte Han apostlene på at det ville skje noe stort og hellig under dette måltid. Han sa at Han hadde inderlig lengtet etter å spise dette påskemåltid(v. 15), fordi Han ikke mer skulle spise av det før det var gått i oppfyllelse i Guds rike(v. 16, Ifølge Lukas hentydet Jesus ved de siste ord til innstiftelsen av Alterets Sakrament, som han beretter om straks etterpå). Det var også derfor at Han vasket apostlenes føtter, ikke før måltidet(slik som det var skikk blant jødene), men under måltidet(Joh. 13, 2.4), nemlig umiddelbart før innstiftelsen av Alterets Sakrament.

Jesus sa uttrykkelig at det Han rakte sine apostler, var Hans legeme og blod. Dette er mitt legeme..... dette er mitt blod(Matt. 26, 26-28; Mark. 14, 22-24; Luk. 22, 19-20; I Kor. 11, 23-25). Dersom disse ord ikke var ment i egentlig betydning, ville de være villedende, da det ikke finnes noen hentydning til at de var ment billedlig, (ordene gjør dette til minne om meg, som Jesus tilføyer, betyr ikke at Nattverden bare er et minnemåltid, hvor man skal forestille seg at Han er nærværende. Meningen med disse ord er at Nattverdsfeiringen har til formål å forkynne [minne om]Herrens død[I Kor. 11,24-26]. Og det er nettopp ved Jesu virkelige nærvær i de sakramentale skikkelser at den gjør dette), og dette så meget mer etter at Jesus ved sitt tidligere løfte hadde forberedt apostlene på å ta ordene i egentlig betydning.

Jesus ville innstifte en blivende ritus, som skulle være sentrum i den Nye Pakts gudsdyrkelse og det store enhetsbånd mellom de troende(Ap. Gj. 2,42; I Kor. 10,17). Men da kan vi ikke anta at Han har villet bruke uklare ord, som må forstå helt annerledes enn de lyder.

Innstiftelsesordene over kalken er de samme som Moses uttalte ved opprettelsen av den Gamle Pakt(Se, det er den pakts blod som Herren oppretter med dere, II Mos. 24,8), og må derfor i likhet med disse tas i bokstavlig betydning.

Nattverden er en oppfyllelse av Påskelammet(Luk. 22, 15-16), og kan altså ikke likesom dette bare være et bilde på Kristus. Hvis Jesus bare ville gi et bilde, hadde Påskelammet(et lam uten lyte, som det ikke skulle brytes ben på, II Mos. 12, 5.46) vært noe mer fullkomment enn Nattverden.

Med Alterets Sakrament er det som med de andre sakramenter i den Nye Pakt, nemlig at de sakramentale ord virker det som de uttrykker. Dåpsordene for eksempel uttrykker og virker en rensning. Absolusjonsordene i skriftemålet uttrykker og virker syndsforlatelse. Således uttrykker og virker nattverdsordene at brød og vin blir til Jesu legeme og blod. At Nattverden kalles Jesu legeme og blod er ikke bare fordi den meddelere oss en nådekraft fra Jesu legeme og blod. For da måtte også døpevannet kalles Jesu blod. Døpevannet er bare vann, fordi dåpsordene sier intet om en forandring av vannet.

3. Jesu virkelige nærvær bevises av apostlenes lære. Paulus sier at vi gjennom Nattverden har samfunn med Kristi legeme og blod(I Kor. 10,16) og ikke bare får del i en nådekraft fra Kristi legeme og blod. En som mottar Nattverden uverdigg, gjør seg skyldig overfor Herrens legeme og blod(11,27). Man spiser og drikker dommen over seg selv, dersom man ikke skjelner legemet(11,29).
4. Nattverden er den Nye Pakts manna, og dette forutsetter Jesu virkelige nærvær. Hele historien om jødernes frelse var et forbilde på den Nye Pakt(I Kor. 10, 1-4). Således fremstiller det røde hav dåpens sakrament, og manna Nattverdets Sakrament. Liksom manna nærte jødene på deres vandring til det lovte land, skal Nattverden styrke oss på vår vei til himmelen. Men det som adskilte manna fra alminnelig mat og gjorde det til et særlig bilde på Nattverden, var at det falt ned fra himmelen(ovenfra). Derfor må også nattverden være noe som kommer fra himmelen, nemlig ved at den inneholder Jesus fra himmelen.

5. Jesu virkelige nærvær bevises av tradisjonen. Hele oldkirken trodde på realpresensen. Dette fremgår klart av kirkefedrenes enstemmig vitnesbyrd. Således skriver Ignatius, som var disippel av apostelen Johannes: Eukaristien er vår Frelses , Jesu Kristi, kjød, som har lidet for våre synder og som Faderen i sin godhet har oppvekket; de som motsier Guds gave, dør(Smyrn. 7,1). Augustin uttrykker sin tro på Kristi virkelige nærvær med følgende sterke ord: Hvem blir båret i sine egne hender? Et menneske kan bli båret ved andres hender, men ingen blir båret i sine egne hender..... Likevel finner vi dette i Kristus. Kristus ble nemlig båret i sine egne hender, da Han rakte sitt legeme og sa: Dette er mitt legeme. Han bar jo dette legeme i sine hender(Enarr. 1 in Ps.33). samme realisme møter vi hos de andre kirkefedre. Det kan siteres ikke færre enn 63 teologiske forfattere fra de første 5 århundrer og fra alle deler av den kristne verden. Troen på realpresensen kommer også klart til uttrykk i alle gamle liturgier både i øst og vest. Og om vi ikke hadde alle disse vitnesbyrd fra oldtiden, ville allerede det faktum at hele kristenheten før reformasjonen trodde på Kristi virkelige nærvær, være et tilstrekkelig bevis på at denne lære umulig kan være en villfarelse. For var den det, som en del protestanter (zwingli og kalvin) påstod, måtte vi anta at alle kristne i mange århundrer hadde vært avgudsdyrkere(ved å dyrke brød og vin som sin Gud), villedet av Jesu egne ord. Men en slik antagelse er en bespottelse mot Kristus, som kom til verden for å avskaffe avgudsdyrkelsen, og som dessuten uttrykkelig har lovet å bevare sin Kirke mot villfarelser(Matt. 28,20; Joh. 14,16.20; Matt. 16,18; I Tim. 3,15).
6. eukaristiens betydning for det religiøse liv er i vesentlig grad avhengig av troen på Kristi virkelige nærvær. Pga denne tro er Alterets Sakrament det hellige midtpunkt, som fra de første kristne tider av har samlet de troende til gudstjenestene, og derved bevart kristendommen. Prekener og salmesang alene kan i lengden ikke samle den store mengden. Det er Kristi nærvær som gjør gudstjenestene så betydningsfulle at de kan sikre folkets regelmessige deltagelse.

Realpresensens dype mysterium verner om kristentroens overnaturlige karakter. Ved det ufattelige under Jesus stadig virker i vår midte, holder Han levende hos oss troen på alt det ufattelige som Han har gjort for oss(og som Han engang vil gjøre for oss i himmelen, hvor Han som Gud-menneske vil meddele seg til hver enkelt). Han gjorde et minne om sine vidundre, Herren den nådige og barmhjertige. Han gir dem spise, som frykter Ham; Han kommer sin pakt i hu evindelighet (Salm. 110[111], 4-5).

Realpresensen gjør Kommunionen til det store enhetsbånd mellom de troende, slik at vi gjennom Jesus er ett legeme, endog vi er mange(I Kor. 10,17). Den er også meget gagnlig for hele det moralske liv pga. den alvorlige selvprøving(I Kor. 11,28) den krever før mottagelsen av den Hl. Kommunion. Den tanke at en som mottar Nattverden uverdigg, gjør seg skyldig overfor Herrens legeme og blod(I Kor. 11,27), er en stadig oppfordring til omvendelse og bidrar uten tvil meget til bevarelsen av skriftemålspraksisen.

Realpresensens store betydning for kristendommen forklarer hvorfor Jesus betegnet innstiftelsen av Alterets Sakrament som ensbetydende med Guds rikes komme. Sml. Luk. 22,15-20. Også på flere andre steder i den Hl. Skrift bringes Kristi rike i forbindelse med Alterets Sakrament. Som prest etter Melkisedeks vis(dvs. ved den Hl. Messe) hersker Han midt blant sine fiender(Salm. 109[110], 2-4). Ved Nattverdsofferet blir Guds navn stort blant

folkene(Mal. 1,11). Sml. Også Salm. 21[22], 26-29.

For oss kristne, som tror på Guds Sønnns menneskevorden, må det ikke være vanskelig å tro på Jesu virkelige nærvær i Alterets Sakrament. Begge disse mysterier hører sammen. Eukaristien svarer til Inkarnasjonens formål. Guds Sønn ble jo menneske for gjennom sin menneskelige natur å gi oss del i sin Guddom. Og det er derfor Han i Nattverden gir oss sin menneskelige natur.

Bethlehems mysterium henviser til Nattverdens mysterium. I Bethlehem(som betyr Brødets hus) ble Jesus født og lagt i en krybbe for allerede da å forkynne hvorledes Han en gang ville gi sitt legeme som næring for sin hjord.

Jesu legeme er den nye frukt, som Han, den nye Adam, lot feste til det nye tre(korset), og som vi må spise for å ha livet.

HVORLEDES ER JESUS NÆRVÆRENDE I ALTERETS SAKRAMENT?

Jesu nærvær i Alterets Sakrament må ikke oppfattes som en iboen i brød og vin. Av innstiftelses ordene må vi slutte at brødet og vinen blir til Jesu legeme og blod, m.a.o. at Jesu legemes og blods substans (eller vesen) trer i stedet for brødets og vinens substans, med bibehold av brødets og vinens skikkelser. Jesus sa ikke: Her eller i dette(dvs. i dette brød) er mitt legeme. Han sa: Dette(som jeg har i mine hender og ser ut som brød) er mitt legeme.(Når Bibelen flere ganger betegner den Hl. Hostie som brød[likesom vi også ofte taler om det innvidde Nattverdsbrød], gir den samtidig tydelig tilkjenne at den er Kristus. Det brød jeg vil gi er mitt kjød[Joh. 6,51]. Nattverdsbrødet er det ene brød, nemlig Kristus[I Kor. 10,17]. Det er helt alminnelig at Bibelen nevner tingene etter deres utseende. Således betegner den ofte engler som menn[I Mos. 18,2; Dan. 9,21; Luk. 24,4; Ap. Gj. 1,10, osv.].). I Kommunionen mottar vi ikke Jesus i en beholder av brød, noe som ville stå som et skille mellom Ham og oss. Brødets og vinens skikkelser, som Jesus forener seg med, danner ikke noe skille. De bringer oss i kontakt med Jesu legemes og blods substans på samme måte som før konsekrasjonen med brødets og vinens substans.

I hver ting må det skjernes mellom tingens substans og dens ytre skikkelser. Det som våre sanser iakttar av en ting, er ikke helt realiteten. Bak de ytre fremtoninger må vi anta, og forutsettes det faktisk alltid i den menneskelige tenkning, et subjekt(noe som ligger under)eller en substans (noe som står under), som skikkelsene tilhører. Subjektet eller substansen er det som utgjør selve tingen. Gjennom de ytre skikkelser (kvantitative dimensjoner, form, farge, smak, osv.) har en ting kontakt med omverden. De tilhører nok tingen, men er ikke selve tingen.

For Guds allmakt er det mulig å la skikkelsene eksistere uten deres egen substans, og erstatte denne med en annen substans. Og det er det som skjer i Alterets Sakrament. Jesu legemes og blods substans trer i stedet for brødets og vinens substans, mens brødets og vinens ytre skikkelser ved Guds allmakt blir opprettholdt. Jesu substans er usynlig, likeså vel som brødets og vinens substans var usynlig før forvandlingen.

For å forklare hvorledes Jesus kan være tilstede på forskjellige steder samtidig(nemlig

samtidig i himmelen og på de mange andre på jorden), må bemerkes at Han ikke ved sin ytre, kvantitative skikkelse kan innta flere forskjellige steder samtidig. Men det er intet til hinder for at Hans legemes og blods substans kan forenes med flere forskjellige skikkelser og gjennom disse være på flere forskjellige steder. En substans inntar nemlig ikke noe sted ved seg selv. Bare skikkelsene inntar et sted, og det er fra disse en substans får sin stedsbestemmelse. Vi må derfor ikke søke noen vanskelighet i den lange avstand mellom himmelen og jorden. Forbindelsen mellom Jesu legemes og blods substans og de sakramentale skikkelser (og det samme gjelder forbindelsen mellom hver substans og dens skikkelser) har intet å gjøre med våre forestillinger om avstand og stedsforbindelse. For å gjøre seg nærværende i Alterets Sakrament må Jesus ikke bevege seg til alteret og så forene seg med de sakramentale skikkelser. Han forener seg med de sakramentale skikkelser og er derved (ved disses stedsforbindelse med alteret) nærværende på alteret (like virkelig som Han er tilstede i himmelen ved sine egne skikkelser, som er der). Men det bånd som forener Jesu legeme og blod med de sakramentale skikkelser, er et helt annet (og meget mer inderlig) enn skikkelsenes stedsforbindelse med alteret.

Jesu legemes substans er hel tilstede i hver del av den Hl. Hostie, likesom også hele Hans blod er forbundet med hver del av vinens skikkelse. Delingen av den Hl. Hostie har derfor ikke til følge at også Jesu legeme blir delt.

Læren om vesens- eller substansforandring (transsubstansiasjon) av brød og vin til Jesu legeme og blod, er, som vi har sett ovenfor, helt Bibelsk. Ordet transsubstansiasjon er, som så mange andre teologiske uttrykk, innført av Kirken, men selve læren følger av innstiftelsesordene og har alltid vært kristentro. Oldkirkens teologer lærer enstemmig at det som før konsekrasjonen er brød og vin, er etter konsekrasjonen Kristi legeme og blod. De sier også ofte uttrykkelig at brød og vin forvandles til, eller blir til, Kristi legeme og blod. I Kana, i Galilea, forvandlet Jesus vann til vin, skulle Han da ikke ha krav på tro når Han forvandler vin til sitt blod (Kyrillus av Jerusalem, Cath. Myst. 4,2). Vi tror med rette at brødet, som blir helliget ved Guds ord, forvandles til Guds Sønns legeme (Gregor av Nyssa, Orat. Cath. 37). Presten står i Jesu person og uttaler orden, men kraften kommer fra Gud. Dette er mitt legeme, sier han. Dette ord forvandler de gaver som er lagt frem (Johannes Krysostomus, Hom. De. Prod. Judæ 1,6). Brødet som mottar Kristi velsignelse, blir til Kristi legeme (Augustin, Serm. 234,2). Kristus sier uttrykkelig: Dette er mitt legeme og dette er mitt blod, for at man ikke skal oppfatte som et bilde det som sies, men man skal tro at det på en hemmelighetsfull måte av den allmektige Gud blir forvandlet til Kristi legeme og blod (Kyrillus av Aleksandria, In Matt. Comm. 26,27). Brød og vin, som mottar Guds ord, blir Eukaristi, som er Kristi legeme og blod (Ireneus, Adv. hær. 5,2,2). Ved velsignelsen blir selve naturen forvandlet (Ambrosius, De mysteriis, 9, 50). Før konsekrasjonen er der substansen av brød og vin, men etter konsekrasjonsordene er der Kristi legeme og blod. Hvorfor skal vi undre oss over at det Han ved sitt ord kan skape, kan Han ved sitt ord også forvandle? (Cæsar av Arles, Hom. De pasch.).

HVA ER DET SOM BEVIRKER FORVANDLINGEN AV BRØD OG VIN TIL JESU LEGEME OG BLOD?

Forvandlingen skjer ved prestens konsekrasjonsord, som er de samme som Jesus anvendte

ved innstiftelsen av Alterets Sakrament. Den rettmessige vigslede prest uttaler ordene etter Jesu oppdrag, slik at det egentlig er Jesus selv som uttaler dem gjennom prestens munn, og Han ledsager dem med sin guddommelige allmakt på samme måte som engang i nattverdsalen, da Han uttalte ordene med sin egen munn. Vi er blitt belært, skriver Justin (f. Ca. 100), at den føde som det er holdt takksigelse over ved en bønn som inneholder Jesu ord, er den samme menneskevordne Jesu legeme(Apol. 1,66).

Makten til å forvalte Nattverdens Sakrament betrodde Jesus ikke til hvert menneske. Bare apostlene(ikke de andre disiplene) fikk sitte til bords med Jesus, og det var til disse Han sa: Gjør dette til minne om meg. Derved gav Han dem makt til å gjøre det samme Han selv nettopp hadde gjort. Derfor var det også bare apostlene som kunne gi denne makt til andre. Apostlene vigslet biskoper og prester, og disse biskoper vigslet igjen sine etterfølgere. På samme måte har de rettmessige prester i alle århundrer fått sin myndighet gjennom en ordinasjon som gikk ut fra Kristus i nattverdsalen.

Nattverdsfeiringen hører til den offentlige kult, som skal forene de troende(Ap.Gj. 2,42; 20,7; I Kor. 10,17; 11,20). Derfor vil Jesus at vi bare gjennom Kirken(= De Kirkelige ledere) kan få del i den gyldige Nattverd. Derved unngås også mest mulig at Jesu Hellige Legeme og Blod blir utsatt for vanhelligelse, da den Kerkelige Øvrighet kan nekte uverdige adgang til Herrens bord.

At Nattverdens Sakrament bare kan forvaltes av prestene, har Kirken alltid lært. Sml. Ignatius, Justin, Kyprian, Eusebius, Johannes Krysostomus, Ambrosius, Hieronymus,). Det uttales også av det alminnelige kirkemøte i Nikea.

Troen på Kristi virkelige nærvær i Alterets sakrament og troen på at Kristus har innstiftet et særlig prestedømme til å forvalte Alterets Sakrament, hører i den grad sammen at de trossamfunn som forkaster troen på det siste, mer og mer oppgir troen på det første.

Så snart konsekrasjonsordene er uttalt, er Jesus nærværende. Jesu nærvær er avhengig av de mottagendes tro(I Kor. 11,29), og begynner ikke først i det øyeblikk vi mottar Nattverden. Da Jesus sa: Dette er mitt legeme og Dette er mitt blod, var disse ord sanne så snart de var uttalt(før apostlene spiste og drakk).

Jesu sakramentale nærvær vedvarer så lenge skikkelsene av brød og vin blir bevart, men opphører så snart disse er tilintetgjort. Dersom, for eksempel den Hl. Hostie ble fortært av ild, må vi ikke tro at Jesus er i asken. Bare til skikkelsene av brød og vin, ikke til andre, vil Han knytte sitt nærvær.

Pga. Jesu vedvarende nærvær har det fra oldtiden av vært praksis å oppbevare den Hl. Nattverd. Dette fremgår bl. a. av den skikk , som allerede Ireneus i det 2. årh. omtalte som gammel, at biskopene i de forskjellige menigheter sendte Eukaristien til hverandre for å bevitne sin enhet(sml. Eus. H.E.V.,24). I forfølgelsestider oppbevarte de troende det innvidde Nattverdsbrød i sine hjem for å kunne kommunisere når de ønsket. Sml. Tertullian(Ad uxor. 2,5; de orat. 19). Eneboerne tok det med til ørkenen(sml. Basilius. Eep. 93).

Liksom man i den Gamle Pakt oppbevarte manna i det tabernakel som kaltes det allerhelligste(Hebr. 9,3-4), således finnes det i enhver Katolsk Kirke et tabernakel(et skap på alteret) som inneholder det sanne himmelbrød. Alltid vil Kristus, vår Emmanuel(Gud med oss, Es. 7,14) ha sin bolig hos oss, for at vi til enhver tid kan komme til Ham å få del i den nådestrøm som utgår fra Lammets Trone (Åp. 22,1). Derved er våre Kirker i en virkeligere betydning gudshus enn templet i den Gamle Pakt. Allerede der bodde Gud på en særlig måte.

På Paktens ark hadde Han sin nådestol, hvor Han åpenbarte sitt nærvær ved en hemmelighetsfull sky(III Mos. 16,2). Men vi kristne skal ikke stå tilbake for jødene, hvis helligdom bare hadde en skygge av de kommende goder(Hebr. 10,1). Menneskets hjerte attrår Guds synlige nærvær. Kristendommen, som den mest fullkomne religion, imøtekommer denne trang ved Gud-menneskets sakramentale nærvær på våre altre. Ved Alterets Sakrament er gått i oppfyllelse Jeremias' profeti: Da skal man ikke mer tale om paktens ark, og den skal ikke komme opp i noens hjerte, og man skal ikke komme den i hu og savne den. På den tid skal man kalle Jerusalem Herrens trone(Jer. 3, 16-17).

Kristi nærvær krever av oss en dyp ærefrykt. Katolikkene bøyer kne foran det Hl. Sakrament og tilber det. Ingen spiser dette kjød uten først å tilbe det, skriver Augustin, (Cath. Myst. 5,22); Johannes Krysostomus(Hom.3 in Ep. Ad Ephes.).

OM NATTVERDEN SOM OFFER

Jesus kommer på alteret ikke bare for å være en gave til oss, men også for å hengi seg sammen med oss som en offergave til den Himmelske Fader.

At Jesus, som vi vil se, har innstiftet Nattverden som et offer er et nytt bevis for realpresensen. Et offer av bare brød og vin ville være uverdigg for den Nye Pakt. Samtidig forstår vi derved bedre transsubstansiasjonens betydning. Det er ved å forvandle våre gaver av brød og vin til seg selv at Han blir vår gave. Dersom Han lot brødet og vinen uforandret(og bare gikk inn i dem), ville Han være noe ved siden av våre gaver.

Først må vi si noen ord om offerkultusen i alminnelighet. Et offer er en synlig gave som gis til Gud for å bekjenne at Han er den høyeste Herre. I egentlig betydning kan vi ikke gi noe til Gud. Alt tilhører jo Ham. Men vi kan ære Ham ved frivillig å gi avkall på noe for å uttrykke Hans herredømme over oss og alt det vi har(Hans rett til å kreve alt av oss). Fra menneskeslektens begynnelse av har ofre vært høydepunktet i den religiøse kult. Allerede i Paradiset krevde Gud et offer, en frivillig forsakelse av noe av det beste som vokste der, for at menneskene skulle huske at alt tilhører Ham. Etter syndefallet var offermåten den at man tilintetgjorde (på et alter) NOE AV SIN EIENDOM, SÆRLIG NOE SOM TJENTE TIL LIVETS OPPHOLD(da et offer skulle representere menneskets liv). Allerede Kain og Abel brukte denne offermåte, og i patriarkenens historie leser vi stadig om de offeraltre de bygget. I Moseloven var alle slags ofre strengt foreskrevet av Gud. Offerkultusen hos så godt som alle folk til alle tider vitner om at menneskene har et naturlig behov for å dyrke Gud ved ofre(= en spesiell kultushandling som er forbeholdt Gud alene).

Den Gamle Pakts ofre var forbilder på Kristi offer, og som sådanne måtte de bli avskaffet. Men derav følger ikke at med Kristi korsdød enhver offerkult skulle opphøre. Om hele den jødiske seremonilov kan man si at den i nye former fortsettes i den Nye Pakt. Således fortsettes omskjæringen i dåpen(Kristi omskjærelse, Kol. 2,11). Kommunionen er en fortsettelse av påskelammet og de usyrede brød. I likhet med den Gamle pakt har også den Nye Pakt sitt prestelige hierarki(biskoper, prester, menighetstjenere), sine helligdommer, sin Paktens ark(tabernakelet på alteret), sitt Jerusalem(Kirken), sin sabbat(søndagen), sine festdager (påske, pinse, jul ,etc.). Således har den sin offergudstjeneste. Gud, som fra

menneskeslektens begynnelse av hadde oppdratt menneskene til å ære Ham ved ofre, ville ikke ved Jesu komme avskaffe enhver offerkult. Liksom det i den Gamle Pakt trengtes ofre til å forkynne Herrens korsdød som skulle komme, således trengtes det i den Nye Pakt en vedvarende offerritus til å forkynne Herrens død som er fullbrakt (I Kor. 11,26), for at minnet om den skal holdes levende helt inntil verdens ende. Men den store forskjell mellom den Gamle Pakts ofre og den Nye Pakts vedvarende offer, er at de første bare var bilder, mens det siste samtidig inneholder den ofrede Kristus.

På korset ofret Jesus seg selv en gang for alle (Hebr. 7,27) i den betydning at Han led en gang for alle (sml. 9,25-26). Men sin en gang fullbrakte lidelse tilbyr Han i den Hl. Messe stadig på nytt for oss til den himmelske Fader. Og dette gjør Han på en slik måte at Han samtidig fremstiller sin blodsutgytelse (som korsofferets vesen bestod i, Sml. Rom. , 5,9; Ef. 1,7; 2,13; Kol. 1,20; I Petr. 1,19; Åp. 1,5; 5,9) ved å gjøre sitt legeme og blod nærværende i de adskilte skikkelser av brød og vin. Ved ordet drar presten Ordet ned, og med sin munn som sverd skjærer han ved et ublodig snitt Herrens legeme og blod fra hverandre (Gregor av Naz., Ep. 171).

NATTVERDENS OFFERKARAKTER FREMGÅR:

1. AV JESU ORD. Nattverden er i følge Jesus en oppfyllelse av påskelammet (Luk. 22,15-16). Men påskelammet var et virkelig offer. Det kalles i Bibelen et påskeoffer (II Mos. 12,27; V Mos. 15,5-6), et Herrens offer (IV Mos. 9,13), et slaktoffer (II Mos. 23,18; 34,25). Om påskelammet bruker Bibelen det rituelle ord "thuein" (Mark. 14,12; Luk. 22,7), som betyr ofre (sml. I Kor. 10,20). Derav følger at også Nattverden er et virkelig offer.

I Nattverden hengir Jesus seg for oss (og ikke bare til oss). Dette er mitt legeme som gis for dere (Luk. 22,19). Han bruker presens formen gis, fordi Hans legeme allerede da, og ikke først på korset, ble hengitt.

Nattverdskalken er en offerkalk, som Jesu blod ble utgytt i allerede før det ble utgytt på Golgata. Dette er mitt blod som utgydes (Matt. 26,28; Mark. 14,24; Luk. 22,20). At Jesus taler om en utgydelse av blodet for så vidt det er inneholdt i kalken, er særlig tydelig hos Lukas, hvor ordene som utgydes (to ekchunnomenon) forbindes med denne kalk (touto to poterion). Innstiftelses ordene er en tydelig hentydning til den offerritus Moses brukte ved opprettelsen av den Gamle Pakt, da han stengte offerblodet på folket og sa: Dette er den Pakts blod som Herren har inngått med dere (II Mos. 24,8).

2. AV APOSTLENES LÆRE. De betraktet nattverdsbordet som et offeralter (thusiasterion), og sammenligner kommunionen med de jødiske og hedenske offermåltider. Vi har et offeralter som ikke de har lov å ete av som tjener ved tabernakelet (Hebr. 13,10). Se på Israel etter kjødet. Har ikke de som spiser av ofrene samfunn med offeralteret? Det hedningene ofrer, det ofrer de til onde ånder. Dere kan ikke ha del i både Herrens bord og de onde ånders bord (I Kor. 10,18-21).
3. AV PROFETENE. Messeofret er en oppfyllelse av Malakias' profeti om det rene spise offer, som skulle avløse de jødiske ofre og bli frembåret på alle steder. Sml. Mal. 1,10-11: Jeg har ingen lyst til dere (jøder), sier Herren, herskarenes Gud, og

offergave fra deres hånd behager meg ikke. For fra solens oppgang inntil dens nedgang skal mitt navn bli stort blant hedningefolkene, og på ethvert sted skal det ofres(vellukt) og frembæres for mitt navn et rent spiseoffer(Mincha = i det liturgiske språkbruk et ublodig offer, særlig bestående av hvetemel).

Jødene foraktet Guds navn ved å bringe besmittet mat på Hans alter(v. 6-7). Som en motsetning til dette forutsier profeten ikke bare at Gud i den Nye Pakt overalt vil bli æret, men at Han overalt vil bli forherliget ved et nytt, rent offer. Dette rene spiseoffer kan ikke være annet enn den Hl. Messe, som er ett med det offer Jesus som et ulastelig og lyteløst lam(I Petr. 1,19) frembar på korset, Gud til en herlig duft(Ef. 5,2).

En annen profeti om Jesu vedvarende offer i den Hl. Messe er Salme 109(110),4: Du er prest til evig tid etter Melkisedeks vis. En yppersteprests vesentlige oppgave er å frembære ofre(Hebr. 5,1: 8,3). Og Melkisedeks spesielle offermåte (= vis å være prest på)bestod i ofringen av brød og vin (I Mos. 14,18), som var et bilde på nattverdsofferet under skikkelsene av brød og vin. (Det var til ofring at presten Melkisedek førte[bar] frem brød og vin. Ved et offer ville han takke Gud for Abrahams seier. Det var ikke hans mening å holde et alminnelig gjestebud for Abraham og hans folk. Disse hadde levnets midler nok blant det store krigsbytte de hadde erobret(sml. V. 11, 16, og 24). Den jødiske tradisjon har alltid ansett Melkisedeks handling som et offer. Septuaginta sier uttrykkelig at Melkisedek førte frem brød og vin, fordi han var den høyeste Guds prest. Også interpunksjonen i den hebraiske tekst bringer Melkisedeks handling i forbindelse med hans presteverdighet.

I Hebr. Kap. 7, nevnes flere andre likhetstrekk mellom Melkisedek og Kristus. Men disse er ikke eneste grunn til at Kristus blir kalt prest til evig tid etter Melkisedeks vis. Hebreerbrevet anfører de enkeltheter i Melkisedeks historie som fremstiller denne som større enn Abraham, for derved å bevise at Kristi prestedømme overgår det levittiske. At Melkisedek ofret brød og vin, var i og for seg ikke noe som opphøyet ham over Abraham og de levittiske prester, og det er derfor at forfatteren ikke bruker det i sin argumentasjon).

Til messeofferet hentydes også i Salme 21(22), den kjente profetiske salme om Kristi lidelse, som begynner med ordene : Min Gud, Min Gud, hvorfor har Du forlatt Meg? Fra v. 23 forutsier den korsfestede at Han som frukt av sin lidelse ved det eukaristiske offer vil forherlige Guds navn og utbrede Hans rike over hele verden. Jeg vil kunngjøre ditt navn for mine brødre, midt i menigheten vil jeg love deg. Fra deg er min pris i en stor forsamling. Mine løfter vil jeg betale for deres øyne som frykter Ham. De fattige skal ete og bli mette; de som søker Herren, skal love Ham; deres hjerter skal leve til evig tid. Alle jordens ender skall minnes det og vende om til Herren, og alle folkenes slekter skal tilbe for ditt åsyn. For riket hører Herren til, og Han hersker over folkene. Etterkommere skal tjene ham, der skal fortelles om Herren til etterleken(v.23-31). Gjennom Alterets Sakrament gjør Jesus seg nærværende midt i menigheten for å gi Gud sine løfter, dvs. offergaver(sml. Salm. 65[66], 13-15; 115[116], 13-14), og derved å minne om og å forkynne fra slekt til slekt Herrens frelsesgjerning. De gudfryktige får ved den Hl. Kommunion del i dette offer til styrke for sitt nådeliv.

4. AV TRADISJONEN. Hele oldkirken betraktet nattverdsfeiringen som en offerhandling. Om dette har vi uttallige vitnesbyrd i kirkefedrenes skrifter fra de eldste tider av. (Sml. Didake, Klemens, Ignatius, Justin, Ireneus, Tertullian, Kyprian, Origenes, Kyrillus av

Jerusalem, Gregor av Nazianze, Gregor av Nyssa, Johannes Krysostomus, Efrem, Kyrillus av Alexandria, Ambrosius, Augustin). Det samme fremgår av alle gamle liturgier både i øst og vest.

OM MESSEOFFERETS FORHOLD TIL KORSOFFERET.

Messeofferet forøker ikke korsofferets fortjenester. Det får hele sin kraft fra korsofferet. Det skygger ikke for korset, men stiller det nettopp i vår midte.

Jesu prestegjerning i Nattverden er likeså litt en forringelse av korsofferet som Hans uforgjengelige prestedømme(Hebr. 7,24) i himmelen er det. Ved majestetens trone (Hebr. 8,1) står Han som evig prest. Og på samme måte som Jesus er evig prest, er Han også evig offerlam. Som et lam , liksom slaktet(Åp. 5,6) viser Han Faderen de sårmerker Han har beholdt i sitt forherligede legeme(Joh. 20,20.27; Luk. 24,39-40). Denne himmelske offertjeneste, som er midtpunktet for de helliges eukaristi(takksigelse, Åp. 5,12, flg.), vil Jesus også la oss på jorden ta del i. Og det er dette han gjør i den Hl. Messe, idet Han uten å forlate himmelen ifører seg et offerlams skikkelse midt iblant oss. For å neddra Guds miskunn over den syndige jord lar Han stadig på nytt sitt blod tale fra de mange altre på jorden, det blod som taler bedre enn Abels(Hebr. 12,24).

MESSEOFFERET ER I VESEN DET SAMME SOM KORSOFFERET. I begge er jo den samme offergave og offerprest, nemlig Jesus Kristus. Presten ved alteret uttaler konsekrasjonsordene som Hans redskap. I den Hl. Messe lider Jesus ikke på nytt, men Han tilbyr Faderen sin lidelse på korset. Og om Jesu lidelse er forbi, må vi tenke på at Han innstiftet den Hl. Messe umiddelbart før Hans lidelse fant sted (I den natt da Han ble forrådt, sier Paulus betydningsfullt, I Kor. 11,23). Det var da Han uttalte sitt maktord, Gjør dette til minne om meg, og det er ved dette maktord prestens konsekrasjonsord får sin virkning. I en virkelig betydning kan man si at hver messe inntil verdens ende blir frembåret av Kristus i nattverdssalen. I samme fryktelige natt da Jesus overgav seg til sin blodige død på korset(straks etter at Han hadde sagt til den forherdede Judas: Hva du vil gjøre, gjør det snart, Joh. 13,27), overgav Han seg til den vedvarende mystiske død i Sakramentet. Den himmelske Fader ser i hver Messe en handling av vår lidende Frelser, da Han stod beredt til å la seg føre til korset. Alle hostier og nattverdkalker inntil verdens ende var liksom i Jesu hender i nattverdssalen. På en vakker måte uttrykkes det i innledningen til konsekrasjonsordene over kalken: Likeså tok Han denne kalk i sine hellige og ærværdige hender.

HVORLEDES MÅ VI TA DEL I KRISTI OFFER?

De troende er ikke bare tilskuere ved den Hl. Messe. Aktivt må de ta del som medofrende. Vår deltagelse i messeofferet må imidlertid ikke bare bestå i å ofre Kristus. Vi må også ofre oss selv.

ALLE MÅ VÆRE MED Å OFRE KRISTUS.

Jesus vil at det offer Han har brakt på korset , også skal bli vårt offer, dvs. skal bli tilbudt

Faderen av oss. Selve sitt offer vil Han legge i våre hender for å gi oss del i dets fortjenester. I kraft av dåpen, som gjør oss til lemmer på Kristus, vår yppersteprest, er alle de troende et hellig prestedømme (I Petr. 2,5) med myndighet og rett til å ta del i den kristne kult. Gang på gang blir vi i de liturgiske bønner minnet om at messen ikke bare er prestens, men hele menighetens offer(sml. Orate fratres og kanonbønnene). De troende må ta del i offerhandlingen ved at de av hele sin sjel svarer på prestens bønner. Men de skal også forrette sine egne personlige offerbønner, idet de i tankene tilbyr Faderen det guddommelige offerlam for å yte den skyldige tilbedelse, takksigelse og soning, og for å nedbe nåde og velsignelse over seg selv og andre.

VI MÅ OFRE OSS SELV.

Det er den annen grunn til at Jesus gjør sitt korsoffer nærværende blant oss. Han vil at vi blir ofret sammen med Ham. Liksom Han selv er både prest og offergave, skal også vi være det. Ikke hodet(Kristus)alene, men hodet og lemmene(de troende)må ofres. Også dette kall, nemlig til å bli ofret med Kristus, har vi fått ved dåpen, som er en innvielse til døden(Rom. 6,4), til å bli korsfestet med Kristus(Rom. 6,6; Gal. 2,20; 5, 24). Hele vårt liv må være en offertjeneste, men alle de ofre og forsakelser som det daglige liv medfører, skal vi på en særlig måte tilby Gud og forene med Kristi offer i den Hl. Messe. Sammen med offergavene skal vi i tankene legge oss selv på alteret, idet vi har for øyet Paulus' formaning: Jeg formaner dere, brødre, ved Guds miskunn, at dere frembærer deres legemer som et levende , hellig, Gud velbehagelig offer. Og skikk dere ikke like med denne verden, men bli forvandlet ved fornyelsen av deres sinn, så dere kan prøve hva som er Guds vilje: Det gode og velbehagelige og fullkomne(Rom. 12, 1-2). Liksom brødet og vinen blir forvandlet til Jesu legeme og blod, må også vi bli forvandlet til Kristus ved overgivelsen av vår vilje til Gud. Hvilken helliggjørende kraft ville det ikke ha for hele vårt liv, dersom vi gjør denne offerakt med alvor, hver gang vi overværer den Hl. Messe? Vårt hverdagsliv må bli en fortsettelse av messeofferet. VI MÅ IKKE BARE OVERVÆRE MESSEN, VI MÅ LEVE MESSEN.

KOMMUNION(ALTERGANG).

I messeofferets frukter får vi på en særlig måte del ved å forene oss med det guddommelige Offerlam i den Hl. Kommunion. Allerede i den Gamle Pakt var det skikk at man spiste av ofrene for å komme i samfunn med alteret(I Kor. 10,18). Alteret ble betraktet som Herrens bord, ikke fordi det var et bord som Gud anrettet for menneskene(man spiste ikke alltid av offergavene og dessuten ville da all føde kunne kalles Herrens bord), men fordi det var et bor for Gud(dvs. som ved ofring ble helliget Ham). Når Gud lot menneskene spise av alteret, var det for å inngå bordfellesskap med dem til tegn på intim vennskap. På samme måte er også den Hl. Kommunion et offermåltid, dvs. et bordfellesskap med Gud, fordi vi mottar Jesu legeme og blod fra et offerbord, hvor Han har hengitt seg for oss.

Det er Jesu vilje at vi mottar den Hl. Kommunion ofte. Den er vår overnaturlige næring, liksom dåpen er vår overnaturlige fødsel. Men næring trenger vi stadig på nytt. Av Bibelen fremgår at de første kristne kommuniserte ofte(sml. Ap. Gj.2,42.46). Når Jesus lar oss i bønnen Fader vår be om vårt daglige brød som den første av våre fornødenheter, har Han sikkert også tenkt på det Eukaristiske Himmelbrød. Å motta den Hl. Kommunion ofte kan nok være

vanskelig, men derfor sier Han at vi også må

Arbeide(dvs. anstrenge oss) for den mat som gir evig liv(Joh.6,27). Hvorfor skal vi anstrenge oss mindre for det evige livs brød enn for det jordiske livs brød?

Den Hl. Kommunion bevarer og øker nådens liv i oss. Den gir kraft til det gode, svekker våre onde tilbøyeligheter, renser oss for mindre synder og bevarer oss fra mange synder. Svære synder(dødssynder) må skrives før Kommunionen. Et dødt menneske kan jo ikke spise. Den regelmessige hyppige Kommunion er den beste pant på vår herlighetsfulle oppstandelse og evige salighet. Vi har lov til å tro at den Hl. Kommunion også er til gagn for vårt naturlige liv. Den kraft som utgår fra Jesu hellige legeme, er ikke mindre nu enn da Han var synlig på jorden. Når Paulus I I Kor. 11,30 sier at manglende respekt overfor Jesu legeme og blod hadde til følge at mange ble syke og døde, da kan vi anta at den verdige mottagelse av den Hl. Kommunion er til vern og legemiddel for sjel og legeme(slik som vi ber i den siste bønn før den Hl. Kommunion).

Men det det særlig kommer an på, er at vi har en stor tillit til den Hl. Kommunionens nådekraft. Din tro har frelst deg, sa Jesus til den kvinne som rørte ved Hans kledning(Mark. 5,34). Med samme tro må vi ta imot Hans hellige legeme i den Hl. Kommunion. da vil også vi erfare den kraft som går ut fra Ham(v. 30). Denne tillit skal vi ikke bare oppvekke umiddelbart før og etter mottagelsen av den Hl. Kommunion. Hele vårt daglige liv skal være besjelet av tillit og lengsel etter livets brød.

OM KOMMUNION UNDER EN SKIKKELSE.

I den Katolske Kirke er det skikk at bare den forrettende prest drikker av Nattverdiskalken, mens de alminnelige troende (likesom også prestene når de kommuniserer uten selv å frembære den Hl. Messe)mottar den Hl. Kommunion bare under skikkelsen av brød. Likevel mottar de troende Jesu blod likeså godt som presten, og det er ikke sant, som annerledes troende ofte mener, at Katolske prester drikker blodet på vegne av menigheten. Hver av skikkelsene gir oss nemlig Kommunion med både Jesu legeme og blod, likesom også med Hans sjel og guddom.

Jesus har innstiftet Alterets Sakrament i to skikkelser vesentlig av hensyn til offerhandlingen. Det kreves nemlig to adskilte skikkelser til den sakramentale blodsutgytelse. Men den sakramentale adskillelse av Jesu legeme og blod medfører ikke en virkelig adskillelse. Konsekrasjonsordene, som etter ordlyden bare betyr og direkte bare virker Jesu legemes forbindelse med brødets skikkelse og Jesu blods forbindelse med vinens skikkelse(og det er dette messeofferets vesen består i), oppløser ikke det naturlige bånd som Jesu legeme og blod har med hverandre uavhengige av konsekrasjonen. Vi må huske at Jesu legeme er på alteret uten å forlate himmelen. Brødets skikkelse, som er forbundet med Jesu legeme i himmelen, er gjennom Jesu legeme nødvendigvis også forbundet med Jesu blod, som er i Hans legeme. På samme måte er vinens skikkelse gjennom Jesu blod nødvendigvis også forenet med Hans legeme, som inneholder Hans blod. Under hver av skikkelsene er derfor Jesus helt tilstede. Forskjellen er bare at forbindelsen med Jesus skjer i brødets skikkelse gjennom legemet og i vinens skikkelse gjennom blodet.

Hvis det ikke forholdt seg slik, ville Jesus være død i Nattverden. Men Kristus dør ikke mer(Rom. 6,9). Nattverden forener oss med Jesu forherligede menneskenatur i himmelen(Joh. 6,62). Hans blod er i den Hl. Hostie av samme grunn som vi må anta at Hans sjel er i begge

nattverdsskikkelser.

Jesus lærer også uttrykkelig at kommunionen under brødets skikkelse alene har den samme virkning som Han(i andre bibeltekster) tilskriver kjødet og blodet tilsammen. Den som spiser dette brød, skal leve i evighet(Joh. 6,58). Den som spiser meg, skal leve ved meg(v. 57). Sml. Også I Kor. 11,27, hvor Paulus sier at den uverdige mottagelse av en av skikkelsene (dette brød eller kalken) gjør et menneske skyldig i Herrens legeme og blod.

Når Jesus i Joh. 6,53-56 så ettertrykkelig sier at Han vil gi både sitt kjød og blod til mat og drikke, er det for å utelukke den allegoriske tolkning av Hans tale om livets brød. Han vil betone at det er som menneske, bestående av kjød og blod, Han vil gi seg til føde. Kjød og blod er en bibelsk betegnelse for den menneskelige natur(Matt. 16,17; I Kor. 15,50; Gal. 1,16; Ef. 6,12). Av ordene spise og drikke kan vi ikke slutte at Nattverden må mottas i to skikkelser. Da blodet i seg selv er noe flytende, er det helt naturlig at Han bruker ordet drikke i forbindelse med blod. Han kunne vanskelig ha talt annerledes.

Jesu anmodning Drikk alle av den(Matt. 26,27)ved innstiftelsen av Alterets Sakrament må ikke oppfattes som en forpliktelse for alle mennesker til å drikke av nattverdskalken. Ordene var bare rettet til apostlene, som også alene fikk makt til å forvalte Nattverden. Jesus ville lære at kalken med Hans blod kan drikkes(ifølge Moseloven var det forbudt å drikke blod) og i alle fall av den ofrende prest må drikkes(til fullendelsen av messeofferet).

Tradisjonen gir oss mange beviser for at Kirken fra oldtiden av har ansett kommunionen under en skikkelse som gyldig. Slik var det i forfølgelsestider skikk at de troende oppbevarte det innvidde nattverdsbrød i sine hjem for å kunne kommunisere når de ønsket(Tertullian, *Ad uxor.* 2,5 og *De orat.*19; Kyprian, *De lapsis* 26;Basilius, *Ep.* 93). Eneboerne tok det med til ørkenen(Basilius, *Ep.* 93). Til de syke ble den Hl. Kommunion av og til meddelt under skikkelse av brød alene(Dionysius av Alexandria hos Eus. H. E. VI, 44) og av og til under skikkelsen av vin alene(kirkemøte i Toledo, året 675, c.II). Små barn fikk ofte den Hl. Kommunion under skikkelsen av vin alene(Chronicon paschale, P. G. XCII, 989). Vi kan også henvise til de såkalte præsanktifikatgudstjenester, som i oldtiden, likesåvel som i nutiden, på bestemte dager ble holdt istedenfor den Hl. Messe, og som ikke bestod av annet en nytelse av nattverdsbrød som var konsektrert en av de forutgående dager(Kyprian, *De lapsis* 25; Augustin, *Ep.* 217,5; Synoden i Trulla).

Ved selve messen kommuniserte som regel alle de troende under begge skikkelser. Likevel forekom det at man også da mottok kommunionen bare under skikkelse av brød. Sozomenes beretter at dette i noen kirker var alminnelig skikk(H. E. VIII,5). Illustrerende i så henseende er det at det i oldtiden fantes hemmelige manikeere, som gikk til alters sammen med de troende(Leo I, *Sermo* 4 de Quadr.). manikeerne, som anså vinen som noe djevlesk og av den grunn ikke ville drikke av nattverdskalken, hadde ikke kunnet skjule seg blant de troende dersom disse alle drakk av kalken. For å finne ut hvem som var manikeere, foreskrev Pave Leo I og Gelasius at alle skulle kommunisere under begge skikkelser. Senere, da den manikeistiske fare var forsvunnet, ble denne forskrift opphevet, og det ble mer og mer skikk at de troende også under messen mottok kommunionen bare under skikkelsen av brød. Ved slutten av det 13. årh. var denne skikk alminnelig (i Vesten).

Forskjellige årsaker har virket med til det. Således vanskeligheten med å skaffe den fornødne vin, etter at Kristendommen utbredte seg til de nordlige land(hvor denne vanskelighet særlig i krigstiden må ha vært meget stor). Og det går ikke an å erstatte vin med noen annen

drikk. Jesus har ikke overlatt det til menneskene selv å bestemme elementene for det Hl. Sakrament. Det kreves ekte vin(vintreets frukt , Luk. 22,18). Også smittefare og uvilje mot å drikke av samme kalk har spilt inn (tenk på de store epidemier i middelalderen). Ennvidere krevdes det pga. det voksende antall kristne altfor meget tid til utdeling av kommunionen under begge skikkelser. Det er Jesu ønske at de troende kommuniserer ofte, ja helst hver dag(som de første kristne pleide å gjøre, sml. Ap. Gj. 2,46). Mange Katolikker gjør det. I en middelstor menighet i gode Katolske egner er det hver uke tusenvis av nattverdsgjester, men dette ville praktisk være umulig, dersom de alle måtte drikke av kalken. Og hvor lett ville ikke det Hl. Blod bli spilt ved en slik hyppig massealtergang? Protestantene slår de rester som blir igjen i særkalkene, sammen med skyllevannet i vasken. Hos oss Katolikker ville dette være en vanhelligelse. Dessuten fantes det i middelalderen, likeså vel som i vår tid, mennesker som ikke tålte vinsmaken, eller som ikke burde nyte noe som har alkoholsmak.

Da hussittene i det 15. årh. , og sener reformatorene 1) , propagerte nattverdskalken under påskudd av at Kristus ikke er helt tilstede under hver av skikkelsene, lovfestet Kirken den eksisterende praksis. En særlig grunn var nu kommet til, nemlig bekjempelsen av den hussittiskprotestantistiske vranglære, som konsekvent fører til fornektelsen av den levende Kristus på våre altre. Dersom Kristi legeme og blod virkelig var skilt fra hverandre i Nattverden, måtte vi anta at det er et lik vi mottar i den Hl. Kommunion og som blir oppbevart i tabernaklet. Denne sørgelige forestilling, som ville ha virket ødeleggende på folkets andakt til Alterets Sakrament, måtte Kirken holde fjern.

1). Dog har luther ennu etter sitt frafall med stor kraft forsvart kommunionen under en skikkelse. Således skriver han: Man bør nøye seg med en skikkelse, og urokkelig tro at Kristus ikke er delelig, men fullstendig hel og udelt nærværende under hver av Sakramentets skikkelser(Jena utgave I, 219a). De som mottar nattverden under bare en skikkelse, synder ikke, fordi Kristus ikke har befalt å nyte begge(Jena utgave III, 215a). Dersom et kirkemøte ville innføre og tillate bruken av begge skikkelser, så ville vi heller innføre alt i verden, enn at vi med konsiliets tillatelse skulle bruke begge skikkelser. Tvert imot da ville vi håne og spotte hele kirkemøtet med dets bud og tillatelser og da enten bare motta en eller slett ingen skikkelse(Wittenberger utgave VII, 367 b). Og den kjente protestantiske teolog Leibnitz skriver: Det kan ikke benektes, at Kristus i følge sin konkomitans, d.e. Hans kjøds og blods uadskillelige tilværelse, mottas under hver enkelt skikkelse i kommunionen, og Hans legeme er heller ikke adskilt fra Hans blod(Syst. Theol. S. 250)

MESSELITURGIENS SEREMONIER.

VI mennesker pleier å uttrykke våre tanker ikke bare ved ord men også ved handlinger eller seremonier. Seremonier anvendes så vel i det borgerlige liv som i det religiøse liv(høflighets tegn, faner, flagg, osv.). Å forkaste de religiøse seremonier fordi de er noe utvortes, er ulogisk. Forda kan vi like gjerne forkaste enhver forkynnelse eller bønn ved ord, som jo også er noe utvortes. Det er ikke noen vesentlig forskjell mellom et ord og en seremoni. Begge er tegn. Ordet er tegn for våre ører, mens seremonier er et tegn for våre øyne eller andre sanser og som sådanne ofte bedre å tale til oss enn ord. Ved hjelp av alle våre sanser vil Kirken løfte vårt sinn til betraktningen av de himmelske sannheter, slik at vi ikke bare hører livets ord med våre ører, men også skuer det med våre øyne og tar på det med våre hender(Joh. 1,1). Med hele vår

person må vi ta del i gudstjenesten. Dersom våre sanser ikke festes til religiøse gjenstander, vil andre gjenstander og vår ustadige fantasi altfor lett føre våre tanker bort fra Gud.

Seremonier er ikke i strid med at Gud skal tilbes i ånd og sannhet(Joh. 4,23). Jesus vil derved uttrykke motsetningen mellom den Gamle Pakts og den Nye pakts gudsdyrkelse, pga. den siste større inderlighet ved en mer fullkommen gudserkjennelse. Den Nye Pakts nådemidler inneholder den virkelighet eller sannhet som den Gamle Pakts kultus var et forbilde på. Det var ikke Jesu mening at gudsdyrkelsen bare skulle være innvortes. Tempeltjenesten i Jerusalem og på Garisim skulle nok opphøre, men derav følger ikke at de kristne ikke skulle ha sine helligdommer og gudstjenestelige sammenkomster.

En utelukkende innvortes kultus er i strid med vår menneskelige natur, som består av sjel og legeme, og som ved hjelp av sanseinntrykk må erverve sin erkjennelse. En som bare vil be innvortes, vil komme til å slutte med å be i det hele tatt. Uten noen utvortes kultus ville det heller ikke eksistere noen offentlig kultus, og uten denne ville enhver gudsdyrkelse dø bort.

Jesus selv brukte ofte seremonier. Han knelte under bønne(Luk. 22,41); åndet over apostlene(Joh. 20,22); løftet sine hender til velsignelse(Luk. 24,50); brukte alle slags symbolske tegn ved helbredelsen av de syke(sml. For eksempel helbredelsen av den døvstumme, Mark. 7,33-34); la velsignende sine hender på de små barn(Mark. 10,16). Det var så langt fra Jesu mening å fordømme den utvortes kultus at Han tvert imot ble fortært av iver for Guds hus(Joh. 2,17). Til den første Hl. Messe valgte Han en stor sal(Mark. 14,15). Den måtte være stor, for den skulle også i fremtiden brukes som kirke(Ap. Gj. 1,13). Ikke Kristus, men nettopp antikristen vil ta fra Gud alt som kalles helligdom, dvs. den offentlige kultus(II Tess. 2,4). At Jesus ikke ville avskaffe enhver form for gudsdyrkelse, fremgår også av det at Han innstiftet en rekke synlige rituser(sakramenter) for å meddele oss sin nåde, så som dåpen, Nattverden, fermingen(konfirmasjonen)(Ap.. Gj. 8,17; 19,6; Hebr. 6,2), prestevigselen(I Tim. 5,22; II Tim. 1,6),(ekteskapets sakrament) de sykes salving(Jak. 5,14-15). Da Jesus innstiftet Nattverden, omgav Han den sakramentale ritus med forskjellige seremonier for å øke høytideligheten. Han vasket apostlenes føtter(Joh. 13,5). Han ba med øynene løftet mot himmelen(Joh. 17,1). Jesus lot seg hylle ved seremonier. I høytidelig prosesjon dro Han inn i Jerusalem(Matt.21,1-9). Han roste det at man salvet Hans hode og føtter(Matt.26,6-10; Luk. 7,44-46; Joh. 12,1-8). Han lot seg tilbe ved at man falt ned for Ham(Matt. 14,33; Luk. 5,8.12;17,16; Joh. 9,38).

Også Jesu gjenkomst ved verdens ende vil bli ledsaget av seremonier. Da skal Menneskesønnens tegn(korset) vise seg på himmelen, og de skal se Menneskesønnen komme i himmelens skyer med kraft og meget herlighet. Og Han skal utsende sine engler med basunens veldigerøst(Matt. 24,30-31).

Og hvor finner vi et herligere ritual og praktfullere seremonier enn i Åpenbaringens beskrivelse av den himmelske gudstjeneste? Himmelen fremstilles som et tempel(7,15), hvor det er et gullalter foran tronen(8,3), prester med røkelseskar av gull(5,8)og med gullkroner på sine hoder(4,4). Vi ser prestene falle ned for å tilbe(4,10). Kristus beskrives omgitt av 7 gullysestaker (1,13). Foran tronen og foran Lammet stod en stor skare , som ingen kunne telle, med lange hvite klær på og med palmegrener i hendene(7,9). De hadde Lammets navn og dets Faders navn skrevet på sine panner(14,1). I en prosesjon fulgte de Lammet, hvor det gikk(14,4). Det hørtes musikk, mektigere enn noe katedralorgel, som lyden av mange vann og som lyden av sterk torden, som harpespillere som spiller på sine harper(14,2). Når Gud i sitt

inspirerte ord vil uttrykke for oss de saliges gudsyndyrkelse ved hjelp av seremonier, skulle det da være upassende at vi bruker de samme seremonier for å uttrykke vår gudsyndyrkelse?

Messeliturgiens seremonier er for største del eldgamle. Hver enkelt av dem har en dyp mening, som man naturligvis bør kjenne. Symbolenes språk må læres, likesom ethvert annet språk. Det er ikke seremoniene i seg selv (en ubestemt høytidsfølelse, fremkalt ved røkelse, liturgiske klær, osv.) som drar oss Katolikker til Kirken. Vi er nok glade i våre liturgiske skikker, men det er pga. de hemmeligheter de uttrykker, og som vi kjenner.

Vi lar her følge en forklaring av en del seremonier:

KORSTEGNET er en kortfattet bekjennelse av vår kristen tro. (En bønn om velsignelse i den Treenige Guds navn og for Jesu korsdøds skyld). Å betegne seg med et kors er en gammel skikk, som har vært i bruk fra de første kristne tider av. Denne praksis, skriver Tertullian (F: ca. 160), finner vi ingen forskrift om i den Hl. Skrift, men den er kommet til oss gjennom tradisjonen (De corona 3-4). Hvorfor har protestantene her i landet (i strid med luthers lille katekismus) avskaffet dette hellige særkjennet for de kristne??

Vi pleier å gjøre korstegnet før og etter bønnen for å minne oss om at hver bønn må forrettes i Jesu navn, dvs. i tillit til korsofferets fortjenester. Med et korstegn begynner og avslutter vi også den Hl. Messe (ved trinnbønne og sluttvelsignelsen). De mange kors som presten tegner over offergavene, skal stadig minne oss om at messeofret har sin kraft fra Kristi korsdød.

KNEBØYNINGEN er et naturlig uttrykk for selvfordring. Når endog, Jesus, Gud-mennesket, ba på kne (Luk. 22,41) og likeledes også apostlene (Ap. Gj. 9,40; 20,36; 21,5; Ef. 3, 14) må heller ikke vi unnsø oss for det. Utrykkelig sier Skriften at for Gud skal hvert kne bøye seg (Es. 45,23; rom. 14,11; Filip. 2,10).

Den knebøyning vi Katolikker gjør så snart vi kommer inn i Kirken og når vi går ut, er en hilsen til vår Frelser i tabernakelet. Denne skikk er meget nyttig som en påminnelse om Jesu nærvær.

Av ærefrykt for Jesu Hellige Legeme og blod gjør presten et knefall hver gang han skal ta det Hl. Sakrament i sine hender.

En stor del av messebønnene ber presten med løftede hender. Slik pleide man å be på apostlenes tid (I Tim. 2,8). Presten etterligner derved Jesu holdning på korset.

Å SLÅ SEG FOR BRYSTET er en bekjennelse av straffskyldighet, sml. Luk. 18,13, hvor Jesus roser tolleren for det. Denne seremoni (ved et par lette slag for brystet) blir brukt under bønner som uttrykker en syndsbekjennelse (som Confiteor, Agnus Dei og Domine non sum dignus).

Den velluktende, oppadstigende RØKELSE er et symbol på bønne (Salm. 140[141],2). Som røkelse så Johannes englenes og de troendes bønner (Åp. 5,8; 8,3-4). Røkelse har vært i bruk i den kristne liturgi helt fra den tid kirkeforfølgelsene opphørte og man begynte å feire gudstjenestene med større høytid. Imidlertid må bemerkes at røkelse ikke spiller en så viktig rolle i den Katolske liturgi som ofte uvitende tror. Ved den Hl. Messe pleier røkelse bare å bli brukt på høytidsdager. Insenseringen av alteret, evangelieboken og presten, som da finner sted, må selvfølgelig ikke oppfattes som en tilbedelse, men som en vigsling og æresbevisning pga. deres forbindelse med Kristus. Også de alminnelige troende blir ved offertoriet insensert for å bli helliget til en offergave Gud til en velbehaglig duft (Ef. 5,2).

ALTERET OG DETS TILBEHØR er fullt av vakker symbolikk. Den innvidde(salvede) altersten med de fem korsmerker er et bilde på Kristus, den Salvede, den levende sten, som vi må komme hen til og bli bygget opp på som et hellig prestedømme til å bære frem åndelige ofre(I Petr. 2,4-5; Ef. 2,20).

Hver gang presten vender seg om og hilser folket, kysser han først det Hellige Offerbord for å nedbe fra Kristus den velsignelse han ved sitt Dominus Vobiscum utbrer over de troende.

I alterbordet er det lagt noen små relikvier av martyrer. Helt fra oldtiden av bygget man gjerne altrene over martyrenes graver. Om denne skikk minner oss Johannes' visjon av den himmelske liturgi: Jeg så under alteret deres sjeler som var myrdet for Guds ords skyld(Åp. 6,9). Martyrenes lidelser er et offer(Filip 2,17; II Tim. 4,6; Visd. 3,6), som utfyller Kristi lidelser for Kirken(Kol. 1,24). De er Kristi lidelser(I Petr. 4,13; II Kor. 4,10; Gal. 6,17), og forherliger Gud(Joh. 21,19). Derfor minnes vi dem i forening med Kristi offer, både for å ære Gud ved dem og for å be om martyrenes forbønn. Jo mer en har lidt med Kristus, dess mer får en også herske med Ham(II Tim. 2,11-12). Relikviene i alterbordet er også en påminnelse om at vi for å få del i Kristi offer må ofre oss selv(= være beredt til å lide) med Ham.

ALTERLYSENE er et symbol på Kristus, verdens lys(Joh. 8,12), og på de troende, som skal være lys i Herren(Ef. 5,8), for å lyse for andre(Matt. 5,14-15; Filip. 2,15). Ved å fortære seg selv forestiller de også Jesu offerkjærlighet og det offersinn vi må hengi oss selv med. Likesom deres flamme higer oppad, skal vårt hjerte søke det som er oventil(Kol. 3,1-2).

Også prestens LITURGISKE KLÆR er et middel til å henlede vår oppmerksomhet på de hellige mysterier. De har ikke til hensikt å fremheve prestens egen person, men tvert imot å la den tre tilbake, nemlig ved å minne oss om at han ikke opptre i sitt eget navn, men i Kristi navn. Bruken av høytidsklær og verdighetstegn til å uttrykke og fremme respekt for det som er opphøyet, er et naturlig behov, som ikke lar seg bortressonere. Selvfølgelig har liturgien med hensyn til paramentene gjennomgått en utvikling. De har sin opprinnelse i den alminnelige romerske drakt. Men lenge før de liturgiske klær i form var forskjellige fra de alminnelige, begynte man å reservere særlige klær(ofte uten tvil av mer kostbart material) til gudstjenestelig bruk. At alt dette er i overensstemmelse med Jesu ånd, fremgår allerede av det at Han selv viste seg for Johannes kledd i en fotsid kjortel og ombundet med et gullbelte(Åp. 1,13).

De forskjellige deler av prestens offerskrud viser hen til Kristi korsoffer. De minner om de hvite kledebon Han ble iført, de rep Han ble bundet med, den tornekrone som ble lagt på Hans hode, og det kors Han bar på sine skuldre. Samtidig er det til hvert av kledningsstykkene knyttet en spesiell moralsk betydning, som uttrykkes i de bønner presten ber, mens han ifører seg prestedrakten. Ved disse bønner og den ledsagende påkledning får presten høve til å samle sine tanker, så han ikke uforberedt begynner den hellige offerhandling.

Når en biskop frembærer messeofret, pleier han å ta klærne fra alteret for enda bedre å symbolisere at han ikler seg Herren Jesus Kristus(Rom. 13,14).

Også offerskrudets forskjellige FARVER har sin symbolske betydning. Den HVITE farve betyr glede og brukes på de fleste festdager. RØDT, ildens og blodets farve, brukes i pinseuken og på martyrfester. FIOLETT er botens farve og brukes derfor i Advents- og fastetiden.

GRØNT betyr håp og brukes på de alminnelige søndager utenom fest- og botskretsene. SORT uttrykker sor og brukes på Langfredag og ved messer for de avdøde(Requiem messer).

DEN EVIGE LAMPE foran tabernaklet minner oss om Jesu stadige nærvær i våre Kirker, hvor vi alltid kan komme til Ham. I store Kirker kan en slik lampe være av praktisk nytte for å finne Sakramentsalteret eller Sakramentskapellet.

VIEVANNSKARET, som er anbrakt ved inngangen til Kirken, formaner oss til å rense våre sinn, når vi kommer inn i Guds hus. For ditt hus sømmer seg hellighet, Herre(Salm. 92[93],5). Ved å stenke vievann over oss uttrykker vi vår bønn om Guds rensende nåde. Dessuten får vi derved del i en særlig velsignelse Kirken har knyttet til dette vann(dvs. en særlig bønn Kirken har bedt for dem som vil bli stenket med dette vann.

At Kirken knytter sin velsignelse til synlige tegn er nyttig. Da bruken av slike gjenstander(som for eksempel vievann) også i seg selv er et uttrykk for bønn(tillit, kjærlighet til Gud, ønske om sjelerenhet), blir de troende derfor ofte anmodet om å be sammen med Kirken.

Bruken av vievann er meget gammel. Allerede omkring året 200 taler Tertullian om vann som er helliget ved påkalling av Gud. Sml. Også Constit. Apost. VIII, 28.

Før høymessene på søndagene, pleier presten(enten stående i kordøren eller gående gjennom Kirken) å stenke vievann over de troende. På mange steder brukes dertil en vievannskost, og det er vel dette som har gitt anledning til den meningsløse oppfatning, som man ofte møter hos protestantene her i landet, at man i de Katolske Kirker koster annerledes troende ut.

HVORFOR ANVENDES DET LATINSKE SPROG I MESSELITURGIEN?

Grunnen er ikke at Kirken ønsker å hemmeligholde messebønnens innhold. I en Katolsk bønnebok kan enhver finne en oversettelse av den latinske tekst. Enhver må kunne forstå at Kirken, som ikke ønsker å såre våre nasjonalfølelser, har alvorlige grunner til å holde fast ved bruken av det latinske språk i sin liturgi. Vi vil nevne noen av dem:

Latin er et dødt språk, som med sin uforanderlighet er i bedre stand til å bevare troslærens rette mening enn et levende språk, hvor ordene og deres betydning ofte skifter med tidene.

Bibeholdelsen av det latinske språk i liturgien er et vitnesbyrd om den Katolske Kirkes enhet med oldkirken.

Et felles liturgisk språk synliggjør og bevarer bedre enheten og freden mellom medlemmene av Kristi verdensomfattende Kirke. Sprogstrid holdes derved fjern fra Kristi hellige offer, som skal samle de kristne. Hvor viktig dette er, er lett å forstå når vi tenker på all den splittelse og fanatisme som sprogstriden i alle århundrer har fremkalt. Takket være det felles liturgiske språk føler en Katolik, som reiser til et fremmed land, seg straks hjemme i Kirken. Og prestene har derved anledning til overalt å holde messe gudstjeneste.

Ved det latinske språk blir de troende minnet om at messens egentlige verdi ikke består i prestens bønner, men i Kristi offerhandling. Det er også for å lede oppmerksomheten på offerhandlingen at presten ber de viktigste messebønnene med lav stemme. Å følge med

messebønnene er uten tvil nyttig(og enhver har anledning til det ved hjelp av en bønnebok), men Kirken må hindre den oppfatning at det for å ha nytte av messen er nødvendig å høre prestens bønner. En slik oppfatning ville bortlede oppmerksomheten fra det som er hovedsaken, med den følge at mange vil holde seg vekk fra messen når de ikke har anledning til å høre den på sitt eget sprog.

At de troende blir nødt til å bruke en bønnebok for å kunne følge med messebønnene, er en fordel. Derved blir deres deltagelse mer personlig enn ved bare å høre på presten.

KOM I HU AT DU HELLIGHOLDER HVILEDAGEN.

Da vi nu har en stor yppersteprest som har trengt gjennom himlene, Jesus, Guds Sønn, så la oss med frimodighet tre frem for nådens trone, for at vi må få miskunn og finne nåde til hjelp i rette tid(Hebr. 4,14-16). La oss gi akt på hverandre, så vi oppmuntrer hverandre til kjærlighet og gode gjerninger, idet vi ikke forsømmer vår menighetsforsamling(10,24-25).

En som vet hva den Hl. Messe er, vil lett forstå hvorfor Kirken pålegger det som en alvorlig samvittighetsplikt å overvære den på Herrens dag. Fra apostlenes tid har søndagsplikten først og fremst vært en plikt til å samle seg for å bryte brød(Ap. Gj. 20,7, dvs. å feire Nattverdsgudstjeneste). Bibelen taler ennu ikke om søndagen som en hviledag. Den er blitt til de kristnes hviledag som følge av at den var en dag som var bestemt til gudstjeneste. Man oppfyller IKKE sin SØNDAGSPLIKT ved bare å avholde seg fra arbeide. Dette er den negative og minst viktige sel av søndagsplikten. Vi skal HELLIGHOLDE og ikke bare holde hviledagen. Å helligholde (qadash) betyr å hellige eller å innvie til Gud. Det 3. bud hører til den del av dekalogen som handler om våre plikter mot Gud. Hvis det bare gjaldt å skaffe menneskene en feriedag, ville ikke Gud satt dette bud foran i de ti bud, før budet om kjærlighet til foreldrene, før budet om ikke å drepe, og ikke bryte ekteskap, osv. Den ukentlige hviledag er Herrens dag. Dens vesentlige formål er å gi tid til å dyrke Gud og å helliggjøre vår sjel. Og den eneste gudstjeneste som fullkomment behager Gud, og som samtidig er den viktigste kilde til vår helliggjørelse, er den eukaristiske offerhandling, som er ett med Kristi offer på korset.

Bildet om å overvære den Hl. Messe gjelder hver søndag. Det er ikke nok å gå til Messen av og til, ettersom vi har lyst til det. Kom i hu at du helligholder hviledagen, dvs. hver hviledag. Hviledag etter hviledag skal alt kjød komme for å tilbe for mitt åsyn(Es. 66,23). Uten at det var en alvorlig plikt å overvære den Hl. Messe hver søndag, ville forsømmelsene bli så alminnelige og hyppige at hele det kristne liv etter hvert ville dø bort blant folket.

Den Hl. Messe er den veldigste begivenhet på jorden, som må sammenstilles med Bethlehems og Golgatas store begivenheter, og som vi derfor ikke kan stå likegyldige overfor. Når Jesus ved et ubegripelig mirakel av sin allmakt og godhet stiger ned på alteret for å ofre seg for oss og med oss, da skal vi ikke gjøre som om det ikke vedkommer oss. En som ringeakter den Hl. Messe, ringeakter Paktens blod. Og hvilken hard straff fortjener ikke den som ringeakter Paktens blod(Hebr. 10,29)?

Kom trofast til den Hl. Messe og kom alltid tidsnok, dvs. før Messens begynnelse. Den Hl. Handling krever forberedelse. Det er en sørgelig mangel på liturgisk ånd når en mener å kunne unnvære de innledende bønner (velsignelsen med vievann, trinnbønnen, osv.), som skal sette oss i det rette sinnelag til å ta del i de hellige mysterier. Når en er innbudt til en verdslig fest,

sørger man for å være i tide. Men skal du da være mindre høflig overfor Jesus, som innbyr deg til sitt himmelske gjestebud.

Å overvære den Hl. Messe må være vår glede, slik som vi bekjenner det i trinnbønnen. En god Katolikk burde ikke spørre: Hvor ofte må jeg overvære den Hl. Messe, men hvor ofte kan jeg overvære den Hl. Messe? Måtte vi iallfall ha den samme lengsel etter helligdommen som den fromme israelitt, hvis tabernakel bare var et skyggebilde av våre Gudshus. Hvor elskelige er dine boliger, herskarenes Herre! Min sjel higer og vansmekter av lengsel etter Herrens forgårder. Mitt hjerte og mitt kjød roper med fryd til den levende Gud. Spurven har jo funnet seg et hus, og svalen et rede, hvor den kan legge sine unger. Dine andre er mitt tilfluktssted, herskarenes Herre, min Konge og min Gud. Salige er de som bor i ditt hus, Herre, de skal lovprise Deg til evig tid(Salm. 83[84]).

Ja, salige er de som trofast oppfyller sin søndagsplikt. Fordi, som det gamle ordspråk sier, som din søndag er, skal din dødsdag være.

AMEN!

IN NOMINE PATRIS ET FILII ET SPIRITUS SANCTI. AMEN!.,.,,